ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

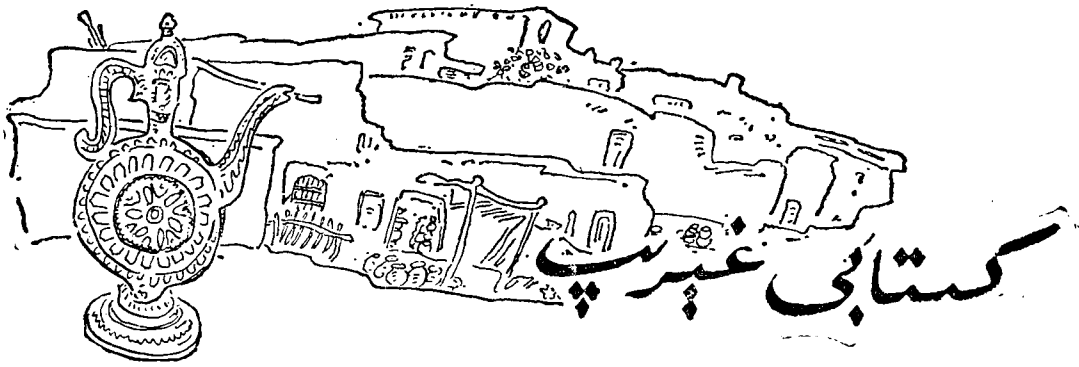

تۇردى نازىم غېربى

نەشرگە تەييارلىغۇچى: ئابدۇرىشىت ئىسلامى

نەشرگە تەييارلىغۇچىدىن:

ئۇيغۇر شائىرى تۇردى نازىم غېريبنىڭ «كىتابى غېرىب» ناملىق بۇ مەشھۇر ئەسىرىنى مەن ئەسەرنىڭ 19 - ئەسىرنىڭ 70 - يىللىرىدا قەشقەر شەھرىدە كۆچۈرۈلگەن قوليازما نۇسخىسىغا ئاساسەن نەشرگە تەييارلىدىم. قوليازمىدا كۆچۈرگۈچى كاتىپ ئۆز ئىسمىنى قالدۇرمىغان. قوليازما 67 ۋاراق، ئاق بۆز رەخت بىلەن مۇقاۋىلانغان، ئىچىگە پات بېرىپ سىلىقلاشتۇرۇلغان خوتەن قەغىزى ئىشلىتىلگەن. پۈتۈن ئەسەر ئاروز ۋەزنىنىڭ مەسنەۋى شەكلىدە يېزىلغان بولۇپ، ئومۇمى ھەجمى 1956 مىسرادىن تەشكىل تاپقان. قوليازما شىنجاڭ داشۇنىڭ كىلاسسىك ئەسەرلەر ئارخىۋىدا ساقلىنىۋاتىدۇ.

ھەرپەگەرلەرگە نېسىپ بولغان ھۈنەرنى «مىساق كارگاھى» مۇئەييەن قىلىپ تەيىن بولغان ھۈنەرنى تەقسىم قىلىپ بەرگىنىگە نۆكتە باشلىماغى

بىراۋنى قىلىپ ئىلىم ئىلە رەھنەمۇن،
كى بىرنى غېنى، بىرنى زارۇ زەبۇن.
پېدىدار ئېتىپ ئوتتۇز ئىككى ھۈنەر،
جاھان ئەھلىگە ئەيلىدى مۆتىۋەر.
ئۇلەشتى ئەزەل مۇلكىدە ھەر كىشى،
چىقارىدى بۇ دۇنيا ئارا بىر ئىشى.
بىراۋ ئالدى دىخانچىلىق پىشەسى،
ئۆزى كەسپىنىڭ قىلدى ئەندىشەسى.
چۇ ئاھەنگەر ئولدى بىراۋ شولزامان،
جاھان ئىچرە كەسبىنى قىلدى ئايان.
بىراۋ ئىختىيار ئەتتى نەججارلىق،
قىلىپ چۇن ئىمارەتكە مىئمارلىق.

بىراۋ ئاندا زەرگەرلىك ئىلمىن ئېلىپ،
ھۈنەرنى كۆڭۈل كۆزەسىغە سېلىپ.
چۇ مىسگەر يۇگۇردى ئۆزى كەسبىغە،
ئۆزى سەنئىتىنىڭ مىنىپ ئاتىغە.
كى بوز توقۇماقنى ئېلىپ باپكار،
جاھان مۇلكىدە بوز بىلە قىلدى كار.
ئېلىپ مۇينە ئىلمىنى جۇببەچى،
كى پۇستىن بىلە مۇندا ئىش قىلغۇچى.
چۇ تامچى ئېلىپ كەسپى گىلگارلىق،
جاھاننى قىلىپ قەسرو دىۋارلىق.
ئۆتۈك ئىلمىنى ئاندا ئېلىپ موزدوز،
كېلىپ مۇندا ئەۋقان ئېتىپ شەب ۋە روز.

گىلەم كەسبىن ئالدى گىلەم باپلار،
بولۇپ ئول جاهان ئىچره رەۋغەن گۈداز.
توقۇپ زىلچه مۇندا قىلبان ھۇنەر.
يانا بىرسى كۆنچى بولۇپ ئولزامان،
يانا ئۇشتەگەر شۇستەشۇ ئەيلدى،
قىلىپ چەرم بىرله مشى سەختيان.
ھۇنەر ئالغىلى جۇستجۇ ئەيلدى.
چۇ زەيتاپلىققا يۇگۈردى بىراۋ، ..
قىلىپ باسمىچى نەقشىنى ئىختيار،
كى ئاندىن كېلىپ ئەشتى مۇندا ئۇچەۋ.
چىقاردى قىلىپ مۇندا نەقش نىگار.
چۇ ئول ۋەقتدا ساغرىچى تۇتتى ئىش،
بىراۋ ئالدى سەرداچىلىق سەنئىتىن،
ھالالۇ، ھارامدىن چىلاپ خام قېيىش.
ياساپ مۇندا خەيلى تەپەكنىك ئاتىن.
كى شالگەر ئىشنى ئېلىپ بى بەدەل؛
بويياقچى ھۇنەرگە قىلىپ ماجرا،
تىرەنى سۇنۇچ بىرله ئەيلەپ يېشىل.
جاهانغا كېلىپ ئەيلەپ ئاقنى قارا.
بىراۋ بولدى قاسساپ كۆپ قىردى جان،
بىراۋ سىرچىلىققا كۆكۈل باغلدى،
غەنەم ئولتۇرۇپ ھەركۈنى تۆكتى قان.
قىلىپ نەقش سەيقەل بىلە باغلدى.
بۇ سەنئەت ھەقىقەتتە تەقدىم ئولۇپ،
بىراۋ بولدى كىمسەن بىلەن روبەرۇ،
ئەزەل مۇلكىدە ئاندا تەقسىم بولۇپ.
كى پەيدا قىلىپ مۇندا ئالتۇن تىرە.
نەكىم ئاندا بولدى كىشىگە نېسىپ،
كى قۇر باپلار ئاندا ئالدى ھۇنەر،
كېلىپ مۇندا بولدى ئول ئىشقا قىرىپ.
جاهان سەپەسىدە توقۇبان كېمەر.
بۇ ھىرپە ئارا ھەم سالاھۇ-پاساد،
بولۇپ ئولزاماندا بىراۋ ئاتقۇچى،
كى پىشلى ئېرور بايازۇ-ساۋاد.
كى مەزلۇمەگە كەسبنى ساتقۇچى.
كى مىساق ئارا كەسىپ شايە ئىدى،
بىراۋ ئىختيار ئەيلدى بورىيا،
چۇ كىم ئاندا كەسبىگە قانئ ئىدى.
قومۇشدىن بسات ئەيلدى خەلق ئارا.
بەشەر نەسلى بىرله تۇزۇلدى جاهان،
كۆلالچى كېلىپ كەسبىگە ئىتتىپاق،
ھەمە كەسپلەر بولدى بىر-بىرئايان.
كېلىپ ئاب گىلدىن ياسابدۇر تاباق.
تەمەننا قىلىپ كەسبىگە ھەر كىشى،
بىراۋ قىلدى نەسساجلىق ئىختيار،
جاهان مۇلكىدە كۆركۈزۇپ بىر ئىشى.
يېزىپ ئەبرىشىم ئەيلدى تار-تار.
قىلىپ ھەربىرى پەزەلنى ئاشكار،
بىراۋ بولدى پاكى تۇتۇپ سەر تاراش،
ئۆزى كەسبىگە كۆركۈزۇپ ئىتبار.
بۇرۇت ئالدى لەبدىن، ياساپ ئەتتى باش.
بىرنىك سۆزىنى بىرى ئالمدى،
قوبۇل ئەتتى «ئەسسار» كەسبى جۇباز،
بىرى پەزلىگە بىرسى كۆز سالمدى.
ھەسەددىن بۇلار ئىچىرە بولدى جېدەل،
بۇلار سۆزلىرى بولدى رەد-دۇ بەدەل.

ئىنسانلار گۈرۈھى ئۆزىگە نېسىپ بولغان كەسبىنى جاهانغا ئاشكارا قىلىشىپ، ھەربىر ھۇنەرۋەن ئۆز ھۇنىرىگە مەنمەنلىك تەنتەنە قىلىپ، بىر-بىرىدىن ئارتۇقچىلىقنى ئىسپاتلاشتا يېغىن تۇزگەندە دىخان ئوزىدىن تۇرۇپ ئۆزىنىڭ ئارتۇقچىلىغىنى ئاشكارىلىدى

چۇ دىخان كى سۆزدىن بولۇپ دانەرىز،
قىلىپ پەزلىنى ئاندا بىر-بىر بايان،
ئېيتماقدا پەزلىن سېلىپ رۇستەخىز.
ھەمە كاربارىنى ئەلگە ئايان.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئايا دوستلار سۆزگە سالغىل قۇلاق،
كى پەزلىمنى ئاڭلاپ قىلىڭ ئىتتىپاق.
كېلىپ دەھر ئارار ھەزىتى بولبەشەر،
سامادىن تۈشۈپ مەنزىلى بولدى يەر.
زەلەمنا دىبان يىغلىدى نەچچە يىل،
كېرەم ئەيلىدى باز رەببۇل جېلىل.
بېھىشدىن چىقاردى نەچچە دانەنى،
تېرىپ ئەيلىگىل رىزىق روزانەنى.
چىقاردىكى ئەسبابى دىخانچىلىق،
سەبەب ئەيلەبان قىلدى نىمەتنى جىق.
چۇ تەلىم ئېتىپ ھەزرىتى جىبرئىل،
كى دىخانچىلىق ئىلمى بولدى دەلىل.
يانا كەلتۈرۈپ بەردى بىر جۈپ ئۆكۈز،
سۆكۈپ يەرنى قىلدى ئۆكۈزلەر تۇكۈز.
سىچىپ دانە ئادەم كېلىپ ئولزامان،
كى ئەۋلادىغە كەسىپ ئېتىپ بەردى نان.
سەبەپ ئەيلەبان رىزىق يولىن ئېچىپ،
زىمىن سەتھىگە سۇ ۋە دانە سىچىپ.
يانا ئەيلىدى باغ ۋە بوستانلار،
كى پەيدا قىلىبان گۈلىستانلار.
تېرىپ ئۈندۈرۈپ نەچچە ئەشجارنى،
كى پەيدا قىلىپ بەلكى ئەنھارنى.
زىمىننىڭ يۈزىن قىلدى جەننەت مىسال،
چۇ ھۇشۇ تويۇر تاپتى ئاندىن ناۋال.
كى دىخانچىلىق ئىلمى بىزگە نېسىپ،
تەۋەككۈل بىلە يەرنى يىرتىپ تېرىپ.
زىرائەت قىلىپ ئانچە مېھنەت بىلە،
ھۇسۇلىن ئېلىپمىز مۇشەققەت بىلە.
زىرائەت ئىشىدا رىيازەت قىلىپ،
رىيازەت ئىشىدا زىرائەت قىلىپ.
تېپىپ بەھر بىزدىن كى شاھۇ گادا،
ناۋا تاپقۇسىدۇركى ھەر بىناۋا.
چۇ لۇتف ئەتتى ھەق بىرگە مىڭ دانەنى،
كى بۇغداي بىلە تولدۇرۇپ خانەنى.
چۇ خىرمان يېرىدە سىچىلغان ئۇرۇق،
ھەممە مۇرلارغە بولۇپتۇر ئوزۇق.
ھەمە جاندارلار بولۇپ بەھرىمەند،
كى ھەمدۇ-سانا بىرلەدۇر ئەرچىمەند.
باشاقچى تېرىپ باش ئېلىپ مەنپىئەت،
ئوراقچىغا ئاندىن بولۇپ تەربىيەت.
تىلەنچى گادالارغە روزانەئى،
تويۇپ شادلىق بىرلە مەستانەئى.
بۇ دىخاندا كۆپ خاسىيەت باردۇر،
جاھان مۈلكىدە پەزلى ئىزھارىدۇر.
جاھان خەلقى دىخانغە مۇھتاج بولۇپ،
ئەگەر بەرسە توق، بەرمىسە ئاچ ئولۇپ.
بۇ دىخانچىلىق كەسپى ئەلادۇرۇر،
كى ئاندىن بۆلەك بارچە ئەدنا دۇرۇر.
كى بىز بولغۇمىز بارچەدىن پىشىۋا،
جاھان خەلقى بىزگە قىلىڭ ئىقتىدا.
تىكىپمىز بايابان ئارا كۆپ شەجەر،
كى ئول نەخىللەردىن بولۇپ كۆپ سەمەر.
نەچچە تەشتە رەھ رەۋنى سىراپ ئېتەر،
ئۇنىڭ سايەسىدە تېخى خۋاپ ئېتەر.
قويۇپ تاك، ئەنجىر، سىبۇ ئانار،
كى باغنىڭ ئىچىنى قىلىپ مىۋەزار.
قىلىپ ئاندا گۈلىشەننى ئاراستە،
قىلىپ ئەنجىمەن پىرۇ نەۋخۋاستە.
مۇزەييەن بولۇپ بولسا پەسلى باھار،
چىمەنزارۇ گۈلزار ھەم لالەزار.
كى ئاندا قىلۇر خەلق ئەيشى نىشات،
جاھاننىڭ غېمىدىن تېپىپ ئىنبىسات.
رىيازەتدە ئەيلەپ جىگەرلەرنى خۇن،
جاھان سەپھەسىگە تېرىپمىز قاۋۇن.
چۇ سىراپ ئەيلەر ئۇنىڭ شەربىتى،
كى بىسياردۇر بەلكى خاسىيىتى.
كى ئىنسان غىزاسىغا بولدۇق سەبەب،
سانا ئەيغۇسى بارچە نىئمەتنى يەپ.
ئۈمىد ئولكى بىزلەرگە بىھەد ھىساپ،
ئەتا قىلسا ھەق، يوق ئەجەپ بى ھىساپ.

چۇ دىخان ئۆزىنى ستايىش قىلىپ، تۇرۇپ ئېردى ناگاھ پاسانە تۇزۇپ،
تەمەننا قىلىپ ئۆزگە نازىش قىلىپ. تۆمۈرچى يۇگۈردى تارانە تۇزۇپ.

تۆمۈرچىنىڭ دىخانغە مۇنازىرىسى

ئايا رۇستائى كى سەھرانېشىن، چىقىپ كەلسە موللا يېراقتىن ئەگەر،
نىدىن مۇنچە سۆزلەرگە بولدۇڭ قېرىن. كى ئاغرىق بولۇپ بولغايسەن دەردسەر.
ئۆزۈڭنى دىدىڭ، ئۆزگىنى بىلمىدىڭ، بايان ئەيلىسە مەسىلەن مەئرىپەت،
كى بىزدىن مۇقەددەم ئۆزۈڭنى دىدىڭ. خېرىدار بولۇپ قىلمادىڭ مەرھەمەت.
چۇ ماختاپ ئۆزۈڭنى تولا ئۇرمە لاپ، ھەمە ھاسىلىڭنى تىقىپ چاھغە،
بۇ ئۇرغان سۆزۈڭ بەزىسىدۇر خىلاپ. تۇرۇپسەن باھاسىن تىلەپ ئاھغە،
چۇ ئەمر ئەيلىدى نەچچە ئىشنى خۇدا، ئەگەر بولسا قىسمەت ساڭا شادلىق،
خۇدا ئەمرىنى قىلمادىڭلار ئادا. داغى خۇب خاراپ بولسا ئابادلىق.
خۇدا ئۇشۇرىنى بۇيرۇغان ئولزامان، بۇ كەسىكدە قىلساڭ ئەگەر راستلىق،
ئادا قىلسا ئۇ شەرىن ھالال بولدى نان. كى ئەسلا ساڭا يوق كەمۇ - كاستلىق.
بىراۋنىڭ يېرىدە زىرائەت قىلىپ، ھالالنى ھارامدىن جۇدا ئەيلىگىل،
كى ئورتاقچىلىقدا خىيانەت قىلىپ. خۇدا ئەمرىگە جان پىدا ئەيلىگىل.
ئوغۇرلاپ كېچە خوشە ۋە ئەنجۇنى، چۇ ماختاپ ئۆزۈڭنى بولۇپ بى خەۋەر،
كى مەھكەم قىلىپ تولدۇرۇپ گۇشەنى. تۇلا سۆز دىدىڭ ئەلگە سالماي نەزەر.
بىراۋ ئۇشرى بەرگىل دىسە ئولزامان، تۆمۈرچى بىلەن پۇتتى كارىڭ سېنىڭ،
كى ئاڭلاپ بۇ سۆزنى تۇرۇپ چىقتى جان. كى ھەدداد ھەر ئىشىدا يارىڭ سېنىڭ.
ھەمە مۇھەدىن ئۇشرى بەرمەك راۋا، ئەگەر ئەتمىسەڭ بىز بوقور ساڭاتىش،
كى بۇ پەرزنى ئەمرى قىلادى خۇدا. كى ھەيرەتتە يازىڭ بولۇر ئېردى قىش.
كى سىزلەردە يوقتۇر نامازى ۋە نىياز، كى ئەنجۇلىرىڭغا ياساپمىز ئوراق،
چۇ ئىنسان سۇپەت قولىڭىزدۇر گۇداز. ھەمە ھاجىتىڭغە ياساپمىز پىچاق.
ئوقۇماي نامازنى قىلىپ سىز قازا، يانا ئەيلىدۇڭ سىزگە تىشە تەبەر.
تىلى يوق ئۆكۈزگە سېلىپ سىز نادا. بۇ ئەسباپ بىلە ئەيلىدىڭلەر ھۇنەر.
رىسالە بىلەن قىلمادىڭلار ئەمەل، چۇ كەتمەن ياساپمىزكى يەر چاپسەن،
خۇدا ئەمرىنى تۇتتۇڭىزلەر سەھەل. كى تۇپراقنى يەنجىپ ئۇرۇغ ساچسەن.
قوتاندا تورەپ مال يوقتۇر زاكات، بۇ ئىشدىن بولۇپدۇر ئىشىڭغا راۋاج،
كى قورقۇپ خۇدادىن ئۇلۇسىدىن ئۇيات. تۆمۈر بىرلە ئىشقا قىلىپسەن ئىلاج.
كى ھويلاڭغا ئىتىدىن قويۇپ پاسىبان، ھوسۇلۇڭنى مىننەت قىلىپ خەلق ئارا،
يۇگۈرگەي كىشى كەلسە نەچچە ئايان. تەمەننا قىلىپ ئەيلىدىڭ ماجرا.
قەلەندەرنى قوغلاپ سۇرۇپ ئىتلىرىڭ، كى روزى بولۇپ رىزىق روزى ئەزەل،
ئەلەككە يېتىپ تامدىكى چىتلىرىڭ. پاسانە دىبان ئەيلىمەڭ كۆپ جەدەل.
كى دىخانكى تەسلىم ئېتىپ شۇڭ تۇرۇپ، بۇ سۆزدە سۆكۈت ئەيلىدى ئولتۇرۇپ.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

تۆمۈرچى ئۆز ھۈنىردە ئارتۇق سۆزلەپ، قىلغان ھۈنەرلىرىنى ئاشكارا قىلىپ، ئۆزىنى ماختىغىنى

ھۇجۇم ئەيلىدى سۆزگە ئاھەنگىران،
تۇرۇپ قىلدى ئەلگە پەزىلەت بايان.
كى ئىنسانغا لازىم ھۈنەر ئەيلىدۇك،
تۆمۈر بىرلە تىغ ۋە تەبەر ئەيلىدۇك.
كى پۇلاد بىرلە ياساپمىز پىچاق،
يانا ئورما ئورماقتا سوقتۇق ئوراق.
قىلىپمىز داغى تىشە بىرلە تەبەر،
يەتىلغاي ئۇنىڭدىن قورۇغان شەجەر.
كى كەتمەن سوقۇپمىز زىرائەت ئۈچۈن،
زەمىننى ياساپ ئەسلا قويماس پۇتۇن.
تۆمۈردىن يانا ئوقتا پەيكان قىلىپ،
ئەدۇ خەيلىنى بەلكى بىجان قىلىپ.
چۇ پاكى ياساپ قەبزە كۆكسى شكاپ،
تاراشىدە قىلسا قىلۇر باشنى ساپ.
چۇ مىقراز ئېيتىپ مۇي لەب ئالغىلى،
ياساپ قۇلپا دەرۋازەغە سالغىلى.
قىلىچ ئەيلىدۇك تىغ ۋە خەنجەر داغى،
قىلىپمىز سىنان بىرلە شەشبەر داغى.
كى سۆزەن قىلۇرغە قىلىپمىز قىياس،
ئۇنىڭدىن پۇتەر بارچە زەردىن لىباس.
يانا ئات پۇتىغا قىلىپمىز تاقا،
تىگۈرمەن تىشغا ياساپمىز پاقا.
قىلىپ نەئل ھەم مۇزەغە مىخنى،
تونۇردا كاباب ئەتكىلى سىخنى.
جاھاندا قىلىپمىز ئەجەب ھەربىلەر،
كى ساتۇن شەمشىردەك ھەربەلەر.
تۇپەك بىرلە زەنبۇرەك ساز ئېتىپ،
شكار ئەيلىدى ھەر كىشى غاز ئېتىپ.
چويۇندىن قۇيۇپ داش، تۆمۈردىن قازان،
كى شاھۇ گاداغا قويۇپمىز نىشان.

ئۆتۈكچىغە بۇررەندە بىزدىن دۇرۇر،
كى نەججارغە رەندە بىزدىن دۇرۇر.
تۆمۈر بىرلە ئانچە چىقاردۇق ھۈنەر،
كى مەشھۇر ئىنسان ئارا سەربەسەر.
ئوشۇل داۋۇد ئەيھىسسالام،
نەبى زات پەيغەمبىرى زولكرام.
قىلىپ كەسىپ ئاھەن بىلە پۈتتى كار،
كى بىزگە ئۇلاردىن قېلىپ يادىكار.
كى بۇ كەسىپمىز ئەلگە لازىم دۇرۇر،
جاھان خەلقى بىزگە مۇلازىم دۇرۇر.
ئايا ھۆرپەگەر جۈملە ئەھباپلار،
ياساپ بارچەئىزلارغە ئەسبابلار.
كى ئىنساپ ئىلە ئەيلىگىز ئىتىراپ،
دىگەن سۆزلىرىم ئەسلا كۆرمەك خىلاپ.
بىزنىك پىرىمىز بارچىدىن پىشرۋا،
چەراكىم ئۇنىك زاتىدۇر ئەنبىيا.
پەزىلەت ئۇلاردىن كى مەلۇم دۇرۇر،
كى قاتتىغ تۆمۈر ئىلگىدە مۇم بولۇر.
كى ھەددادلىغ سەنئىتىن قىلدى پاش،
چۇ ئۇشبۇ ھۈنەردىن تېپىپمىز مائاش.
يانا نەچچە پىران ئۇستازلار،
جاھاندا تۆمۈر بىرلە ئەيلەپ ھۈنەر.
قويۇبان جاھان سەپھەسدە نىشان،
ئۇلار پەيرۋى جۈملە ئاھەنگىران.
چۇ تەئرىپ ئۆزنى ئېتىپ ئۆزنى ھەددادلار،
تۇرۇپ باغلىدى تۇرپە ئىستادلار.
ئېيتىشتى بۇ سۆزنى ھەمە ھىرپەگەر،
جاھان ئەھلىدە بارچە ساھىپ ھۈنەر.
سۆكۈت ئەيلىدى بارچە قول كۆتۈرۈپ،
ھەمە مەسلىھەت ئەيلىدى ئولتۇرۇپ.

زەرگەرلەرنىڭ تۆمۈرچىلەر بىلەن مۇنازىرىسى

بىناگاھ قىلىپ قوپتى زەرگەر جېدەل،
سېنىڭ سۆزلىرىڭ بىزنى قىلدى كېسەل.
كى زەرگەر ئالتۇن كەبى سارغىرىپ،
كېلىپ ئۆزىگە گاھى ئۆزدىن كېتىپ.
نە دەرسەن ئايا غەلبەچى قاپقارا،
سېنىڭ ئىشلىرىڭ بارچىسى ماجرا.
ئوچاققا سېلىپ بىر سۈپەتتە كۆمۈر،
تۇلۇملارنى باستىڭ قىزىتتىڭ تۆمۈر.
ئۇرۇپ چوغ قىلىپ ئانى بازغان بىلە،
ساچىپ ئوت قىلىپ ئالەمگە ئەپغان بىلە.
سالاھىڭ دىدىڭ پاسادىڭ قېنى؟
كى ئىنساپقا كەل، ئېيتقىل قېنى؟
قىلۇرسەن ھەمە ئىشنى ھەيبەت بىلە،
ئىشىڭ پۈتتى مېھنەت مۇشەققەت بىلە.
دۇكانغە كىرىپ ئىشنى قىلساڭ كېچە،
ئەجەپ رەڭگى رويۇڭ بولۇپ ئۆزگىچە.
بولۇپ دىۋە يەڭلىغ چىرايىڭ تۇرۇڭ،
ئەجەپ شەرىپە بىرلە بېسىپ سەن كۇرۇڭ.
دۇكانىڭغە كىرگەن كىشى ۋەھىمناك،
چۇ ئوت بىلە گويا كى بولدى ھالاك.
كى جەللاتلارغە ياساپ تېز تىغ،
چۇ ئىنسان بېشىنى كېسەر بى دەرىغ.
ياساپ ئوغرىغا بەلكى تىغ ۋە تەبەر،
سېنىڭ خەنجىرىڭ بىرلە تامنى تىشەر.
جاراھەتنى يارماقتا نەشتەر ياساپ،
ئېزىز جاننى ئالماقتا خەنجەر ياساپ.
بەزەكدارلارغە ياساپ سىخلار،
كى زەنجىر ئىشكەل بىلە مىخلار.
قاراقچىغا تەييار ئېتىپ تىغ كىن،
كى تۇججار يولىدا تۇتقاي كەمىن.
تۆمۈردىن توزاق ئەتتىڭ ھايۋان ئۇچۇن،
سالاسىل ياساپ بەندى زىندان ئۇچۇن.
نەچە نادىر سەنئەتلىرىڭ باردۇر،
كى سەنئەتلىرىڭ جانغا ئازاردۇر.
چۇ داۋۇد قىلغانىنى سەن قىلمىدىڭ،
ئۇلار كارىنىڭ تۇرىنى بىلمىدىڭ.
ئەمەل ئەيلىگەن پىتىل ئەتۇارىنى،
رىسالە قىلىپ پىرلار كارىنى.
تاھارەت بىلە ئىش قىلىپدۇر ئۇلار،
كى زىكرى خۇدادىن بولۇپ باخەبەر.
جاھاندا ئۇلارنىڭ بۇدۇر ئادىتى،
دۇكانغا كىرەردە ئوقۇر ئايىتى.
چۇ بازغان ئۇلاردا ئوقۇرلار دۇئا،
قىلۇر كارىنى ئەزبىرايى خۇدا.
ياسار ئىشنى ئاللاھۇ ئەكبەر بىلە،
ھەمە كارى پۈتكەي مۇقەددەر بىلە.
سېنىڭ ئىشلىرىڭ بىزگە لايىق ئەمەس،
ئۇلار كارىگە ئەسلا سادىق ئەمەس.
كى سىزلەردە يوق پىرغە ئېتىقاد،
ئۇنتۇپ ئاي ۋە يىل قىلمىدىڭ ئەسلا ياد.
چۇ پىر ھەققىدە قىلمىدىڭلار چىراغ،
بۇراتماي كى ئەرۋاھ بۇرنىغە ياغ.
سالاھىڭنى كۆرگىل، پاسادىڭنى كۆر،
كى يۈزلەرگە يۇقتان ساۋادىڭنى كۆر.
ئۇلار پەيرىۋىدە يۈگۈرمەك كېرەك،
ئۇلار بۇيرۇغان ئىشنى قىلماق كېرەك.
تەھەممۇل قىلىپ سۆزدە خاموش بول،
كى خاموش بولۇپ بەلكى بىھوش بول.
ساڭا سۆز نىمە؟ بىز تۇرۇپ ئەي ئاداش،
باراۋەر ئەمەس ئەسلا زەر بىرلە تاش.
سۆزۈڭلار قىلىپ كۆڭلىمىزنى تۇگۈن،
پاسانەدىن ئەمدى ئاڭلاڭ بۇگۈن.
تۆمۈرچى تۆمۈردەك قاتتىپ بولدى شۇك،
چۇ زەرگەر سۆزىگە باسىپدۇر كۆيۈك.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوللانمىلار ئامبىرى

زەرگەرنىڭ تۆمۈرچىگە مۇنازىرىسى

ئايا ھۇشمەندانى ساھىپ ھۇنەر،
كى بىر ھۆكمىران تەخت ئۈزە ئولتۇرۇپ.
مېنىڭ ئىشلىرىم بارچىسى سىم ۋە زەر.
سۆرۈپ شاھلىق زىب - زىننەت بىلە،
كى بىزلەردە ئانچە زارا پەتتۇرۇر،
جاھاندىن ئۆتۈپدۇر ھۆكۈمەت بىلە.
ھۇنەر ئىلكىمىزدە لەتاپەتتۇرۇر.
ياساپ نازىنىنلار قولىغا ئۈزۈك،
قىلىپ تاجىمىز ھەممەنى تاجدار،
شەبەكدار ھەلقە كۆزىدۇر سۆزۈك.
كى دۇرلەر بىلەن ئەيلىدۇك گۈشۋار.
يانا ساز ئېتىپ پۈتقا خەلخاللار،
قىلىپمىزكى شاھلارغا زەر بىرلە جام،
جاۋاھىر تىزىپ ئەيلىدۇك خاللار.
چىكەر ساغەرى شاھى ئالى مۇقام.
كى پىرۇ جاۋان بىزگە قائىل دۇرۇر،
ياساپ تىترەگۈچ شاھغە تاج زەر،
جاھان ئەھلى پىشەمگە مايىل دۇرۇر.
تېخى ئىشلىدۇق بەلكى زەردىن كەمەر.
ياساپ شاھ تۇتىغا ئالتۇن قەپەس،
كى زەرنى سوقۇپ زەرب ئىلە پەخش ئېتىپ،
كى شەھباز بويىنىغا زەردىن جەرەس.
ياساپ تۇگمەلەر يۈزىگە نەقىش ئېتىپ.
پۇتۇن كارىمىز بارچە زەر ھەل بىلە،
كۆمۈشنى ئېرىتتۇق قىلىپ دانەلەر،
كى پەرداز ئېتىپ زەرنى مەسقەل بىلە.
كى سىركە تىزىپ تولدۇرۇپ خانەلەر.
نەچە تەرز سائىدت ناماساز ئېتىپ،
ئۈجەپ رىزە نازۇك ھۇنەر بىزدە بار،
ئۇلۇغلار تۇتۇپ ئانى ئىئزاز ئىتىپ.
ھۇنەر بىزدەدۇر ئۆزگە بى ئىتىبار.
چۇ بارچە ھۇنەردىن ئېرۇرمىز زېرىپ،
بولۇپ خاس شاھ ئوردانىڭ ئىشىدا،
ھۇنەرمەندلەر بىزگە ئەرمەس ھەرىپ.
ماقامىم شەھىنشاھ مەئۇاسىدا.
كى تەسلىم ئېتەر يار ئەھبابلار،
كى ئالتۇن - كۆمۈشدىن ياساپمىز نېگىن،
يىغلىغان بۇ مەجمۇئىدە ئەسھابلار.
بولۇپ شاھلارغە نېگىندەك يېقىن.
داغى پەزلىمىز سەر - بەسەر دىمىدىم،
ياساپ تەخت زەردىن جاۋاھىر قويۇپ،
ماقالاتتى مۇختەسەر ئەيلىدىم.

زەرگەر تۆمۈرچى سۆزىنى رەت قىلىپ، ئۆز ھۇنىرىدە كۆمۈش، ئالتۇن بىلەن بويۇملار مەۋجۇت قىلىپ، جاھان سەھىپەسىدە نامايىش قىلىپ ماختاپ، مەنمەنلىك بىلەن سۆزلىگەنىدە يىغىن ئىچىدىن ياغاچچى قوپۇپ زەرگەرنىڭ سۆزلىگەنلىرىنى رەت قىلىپ، تىل كەركىسى بىلەن زەرگەرنىڭ ئەپسانەسىنىڭ خورەمازارلىق باغىنى كېسىپ تاشلاپ، ئۆز ھۇنىرىدە كىبىر ھاۋانىڭ ئىمارەت نەقشلىرىنى تەييارلاپ زىب - زىننەت بىلەن ماختاپ پەلەك گۈنبىزىدىن ئاشۇرغىنى

ساچىلدى ياغاچچى بولۇپ زەررەدەك،
نىدىن مۇنچە تەئرىپ ئېتەرسەن ئۆزۈك،
تۇشۇپ ئوتتۇرىغا گۈركۈرەپ ئەررەدەك.
كى ئاغزىڭ ئېچىلدى ساچىلدى سۆزۈڭ.
ئايا زەرگىرى قەلبىكەش ھىلىگەر،
ھۇنەر سەندە دائىم خىيانەت بىلە،
ھۇنەردە قىلىپ زەرنى مىس - مىسنى زەر.
ئېلىپ سىم - زەرنى زاراپەت بىلە.

چۇ شاهلارغه قىلساڭ ئەگەر تاجنى، چۇ بەيتۇلمۇقەددەسنى قىلدى بىنا،
كى ئالتۇن - كۆمۈشدىن ئېلىپ باجنى. ستونلەر بىلە توختاتىپ جابىجا.
جاھاندا چىقاردىڭ ھۇنەر ساز ئېتىپ، چۇ لازىم بولۇپ مۇندا نەججارلىق،
كۈمۈشكە قۇيۇپ مىسنى پەرداز ئېتىپ. ياغاچدىن ھۇنەر قىلدى پەركارلىق.
جاۋاھىرغه مەخلۇت ئېتىپ شىشەنى، بىنا ئەيلىدۇڭ مەسجىدۇ خانىقاھ،
ھۇنەردە قىلىپ تۇرپە ئەندىشەنى. كى تائەت قىلۇر ئاندا ئەھلى ئىلاھ.
چۇ شاھنىڭ فۇلۇسغا ئەيلەپ خىيال، ئەگەر ئەتمىسەڭ بەھر ئارا بىز كىمە،
دەرەمنى چويۇن بىرلە ئەيلەپ ساپال. كى غەرق بولغۇسدۇر ئۆتەردە ھەمە.
زانانلار بىلە كاربارىڭ سېنىڭ، ياغاچدىن ياساپمىز شاھلارغه تەخت،
خيانەت بىلە پۈتتى كارىڭ سېنىڭ. چىقىپ ئولتۇرۇرلەر شەھىنىڭ بەختە.
نەچە ئەيىپ سىزلەردە پەيدادۇرۇر، ياساپ مەككەتۇللاغه ئەيۋان سەقپ،
كى سىزگە مۇئەننەس خېرىردارىدۇر. شەھى كامىرانلار ئاڭا قىلدى ۋەقپ.
ھۇنەرنى ئەگەر قىلساڭىز ھەر نەچە، قىلىپ ئاسىياغا تەۋىل ناۋدان،
ئۇنىڭ ئەسلىنى قىلماڭىز ئۆزگىچە. بولۇر ناۋدان ئىچرە ئابى راۋان.
ئايا كاسىبا ئاڭلىڭىز بۇ كالام، ماماتىڭغه قىلدۇق ياغاچ بىرلە ئات،
ئوشۇل ۋەقت نوھى ئەلايھىسسالام. يىتۈرگەي سېنى ئول لەھەدىگە پات.
قىلىپدۇر ياغاچ بىرلە تۇرپە ھۇنەر، ھۇنەردە بىزدە باردۇر پازائىل مائاپ،
كى نەججارلىقدىن بېرىپدۇر خەبەر. دېرەك ئەياسەم سەئىتىم بى ھىساپ.
خۇدا قۇدرىتىدىن تۇرەلدى جاھان، ئايا ئەھلى سەنئەت مۇسەللەم تۇتۇڭ،
كى نەججارلىقدىن قالىپدۇر نىشان. بىزىڭ پىشەمىزنى مۇقەددەم تۇتۇڭ.
بىنا ئەيلىدى نەچچە قەسرى ئىمار، بۇ سۆزنى ئىشىتتى ھەمە ھۆرپەگەر،
قىلىپ ئەھلى ئىنمسانغا دارۇلقارار. سۇكۇت ئەيلىبان بارچىسى باقتى يەر.

ياغاچچىنىڭ ئۆزىنى ماختىشىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن بابكارلار ۋۇجۇدىغه بىشارامىلىق تۇشۇپ ئورنىدىن قوپۇپ ياغاچچى سۆزىگه رەددىيه بېرىپ ئۆز كەسپى ئارتۇقچىلىغىنى ئاشكارا قىلغىنى

ۋۇجۇدىغه بابەندەنىڭ تۇشتى تاپ، كى نەججارلار قالمىڭىز ئانى رەد.
زابان چەرخىغه ئەشتى سۆزدىن تاناپ. ياغاچدىن دەريا غه ئەتتىڭ كىمە،
تەكەللۇم قىلىپ ئاندا نەججارغه، بولۇر ئاقىبەت غەرق ئاندا ھەمە.
چۇ ھىممەت بىلە تۇردى گۈپتارغه. ياساپسىز جاھاندا ئەگەر خانىقاھ،
دىدىكىم ئايا كاسبى خۇدپەرەس، كى مەيخانە ئىچرە داغى يۇز گۇناھ.
تەكەببۇر ھىماربغه قىلدىڭ نەشەست. ماساجىد ئىچىگە قىلىپسىز ئىمار،
ياغاچدىن ياساپ ئانچە قەسرى ئىمار، ئارازىل يۇكۆپ ئاندا ئويىنار قىمار.
مۇنىڭ زىمىندا خەيرى ھەم شەررى بار. كىشى بۇيرۇسا بىر ئىمارەت ساڭا،
ماساجىد ئىشىنى قىلىپسىز پەسەد، ياغاچدا قىلۇرسەن خيانەت ئاڭا.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

تاراشە قىلىپ ئانى ھىزۇم قىلىپ، چۇ نۇھى نەبى نى سەنەد ئەيلىدىڭ،
كېرەكلىك ياغاچدىن داغى كەم قىلىپ. نىدىن كەسىپ ئارا پىئل بەد ئەيلىدىڭ.
جىنازە ياساپ ئەلگە ھەيبەت سىرشىت، ئۇنىڭ پەيرىۋىدە قىلىپ سەن خىلاپ،
ياساپ گۇنداخانە چۇ مېھنەت سىرشىت. دىگەن سۆزلىرىڭ سىدق ئەمەستۇر گازاپ.
نىدىن مۇنچە بولدى زابانىڭ داراز، جاھان زىبىغە ئەيلىدىڭلار ھۇنەر،
ئۆزۈڭ كارىغە ئەيلىگىل ئىمتىياز. كى زاھىر بولۇر زىمىندىن خەيرۇشەر.
چۇ گۇپتار خەلقىغە قىلدىڭ شىرە، ئىشتىكىل ئايا كاسىبى رىندى خام،
ئۇلار جايىغە ئەيلىدىڭ پەنجىرە. ئوشۇل ۋەقت ئادەم ئەلەيھىسالام.
ساۋاپ ئىشلىرىڭدىن ئىقابىڭ تۇلا، چىقىپ خۇلددىن كەلدى رۇيى زىمىن،
كى ئازادەلەرغە ئازابىڭ تۇلا. كېرەك بولدى دۇنيا يۇزىدە ئىكىن.
ياغاچ بىرلە تەنھا ئىشىڭ پۇتتىمۇ؟ جاھان خاكدانىغا تەشنا كېلىپ،
جاھاندا ھۇنەر قىلماشىڭ پۇتتىمۇ؟ ۋۇجۇدى مۇبارەك بەرەھنە كېلىپ.
تۇلا لاپ ئۇرۇپ سۆزنى قىلما ئۇزۇن، مامۇقنى خۇداۋەند قىلدى ئەتا،
كى چوڭ سۆزلىرىڭ ئەمدى ھەددىن پۇزۇن. ئۇنى رىشتە ئەيلەپ چۇ ئادەم ئاتا.
كۆرۈنمەى كۆزۈڭگە پەقىر ناتاۋان، چۇ تەلىم ئىتىپ شىيىسغە جىبرئىل،
تەكەببۇر بىلە ئانچە سۆردۈڭ زابان. كى بوز توقۇماغلىقنى قىلدى دەللىل.
كېيىپ مۇھەلىك باغلىنى يوق قىلىپ، چۇ ئەۋلادى ئادەمگە قىلدى لىباس،
ئېزىز جاننى ئالماق ئۈچۈن ئوق قىلىپ. كى سەن ھەم ۋۇجۇدىڭغە قىلغىل قىياس.
ياغاچ بىرلە ئولدەم ياساپسىز چۆۋاز، تىرىكلەر لىباسى ھەمە بوز بىلەن،
چېكىپ زەنج ئىزا ئۆكۈزۈد قوتاز. كى يالغان ئەمەستۇر كۆرۈڭ كۆز بىلەن.
ياساپسىز جاھاندا ئارابە قىلىپ، يانا بولغۇسىدۇر ئۆلۈككە كېپەن،
سىمىز ئەسپلەرنى خارابە قىلىپ. داغى پۇشىش ئەيلەركى سىمىن بەدەن.
جاھان كارۋانىغە كىشتى ياساپ، چۇ دەي شىددىتىگە بولۇپتۇر ھىجاپ،
ئەجەل بادبانىغە شەستى ياساپ. كىيەر ئەگىنگە بارچە پىرۇ شاباپ.

پاپكار ئۆز كەسپى تەرىپىدە سۆز ژىپلىرىنى ئىشىپ ئۇستادلىق دۇكانىدا تىل موكىسى بىلەن مەنمەنلىك خامنى توقۇغاندا، ئەتتار ھەم ئۆز شان - شەۋكىتى دۇكانىدا خۇشپۇراق ئەتىرلەرنى تەرىپ قىلىپ ئۇنىڭ پۇرىغىنى ئالەمگە تارقىتىپ شەۋكەت رەستەسىدە رەڭگا - رەڭ تاۋار ۋە خىلمۇ - خىل كىمخاپ ۋە قىزىلگۈللەرنى يېيىپ بايكار بازارىنى كاسات ۋە ئىنا - بەتسىز قىلغانى

چۇ ئەتتار باپەندەغە بۇ كالام، ئىگىرمەك بىلە چەرخ جانگاھىنى.
دىدى روزگار ئىچرە ئى پىكرى خام. مۇشەققەت بىلە تولدۇرۇپ بىر قۇمۇش،
خىمىنى توقۇپ بەر ئەگەر دىسە خەلق، بولۇپ روزگاردا نەچچە ئۇرۇش.
ئوغۇرلۇق بىلە بولغىنىڭ پاك ھەلق، ئۆتۈپ ئايلار رىشتەلەر جەمئى ئىتىپ،
سەھەردە چېكىپ بىۋەلەر ئاھنى، ئىلىپ بارسا ئالدىڭغە ئولكۇن يېتىپ.

ئۆزۈڭ خاھىشىڭچە ئېلىپ ژىپلىرىن، داغى ئەھلى ئالەمگە ئاسايىش.
قىلىپ سەنئىتىڭنى ئاڭا بىر - بىرىن. جاھان ئىچرە ھەر رەڭ ماتا ئىستىسەڭ،
دىگەيسەن بۇ ژىپ بىرلە بولماس خامىلىڭ، تېپىلغاي دۇكانىمدا ھەمە رەڭمۇ - رەڭ.
ئېلىپ رىشتەسىن باغلىدىڭ ئۆز جېنىڭ. تاۋارۇ، ھېرىدۇ داغى بى قەسەب،
ساڭا بۇ ھۈنەر ئىچرە يوق راستلىق، داغى باسمىلەر لانكالەر بى ھەسەب.
ئۆزۈڭنى نىدىن مۇنچە ئاراستلىق. ئېزىم شاھى كىمخاپلار سانى يوق،
ئىشتىپ خامچى مەن كەسىپ ئەيلەي بايان، مېنىڭسىز جاھان ئەھلىنىڭ جانى يوق.
ماڭا «ئەشرىپىناس» لىق بىگۈمان. دۇكانىمغە كەلمەك تەمەننا تۇشۇپ،
ماڭا بولدى كەسىپ ئىچرە ئەتتارلىق، جاھان خەلقى باشىغە سەۋدا تۇشۇپ.
بارى كەسىپ ئەھلىغە سەردارلىق. دىماغىغە ئەترىم بىلەن راھىتى،
جاھانغا يېتىپ مەندىن ئارايىش، تۇشۇپ بارچە ئەلنىڭ ماڭا ھاجىتى.

سودىگەر خەلقىنىڭ شەرەپلىگى مەندۇرمەن دىگەن دەۋاسىدا سۆزنىڭ رەڭگا - رەڭ قاۋارلىرىنى ماختاپ بايان سۆنبۇللىرىنى سۆز خۇشپۇراقلىرى بىلەن خېرىدارنىڭ دىماغىغا يەتكۈزۈپ خۇشپۇراق قىلغاندا ناۋاينىڭ كۆڭلى تونۇرىغا ئوت تۇتۇشۇپ تىل زىخمىنى تەۋ- رىتىپ مالامەت كۆسۈيى بىلەن سودىگەر مالىمىرىغا ئوت چېچىپ ئۇنىڭ سۆنبۇل ۋە ئە- پارلىرىدىن تۇتۇن چىقارغانى

قىلىپ تەنە ئەتتارغە نانۋاي، يېتەر قۇت رۇھ نەپسىڭ ئارامى ھەم.
دىدى بۇ ھۈنەر ئىچرە ھالىڭغە ۋاي. مېنىڭ بىرلەدۇر بارچەغە زىندەلىك،
مال ئالماقدا مەككارلىقلار قىلىپ، مېنىڭ نانىم بولماس يېتەر مۇردەلىك.
چۇ ساتماقدا غەددارلىقلار قىلىپ. جاھاننىڭ بىناسىغە ناندۇر سەبەپ،
بېرىپ ساھىبى مالغا يۇز مىڭ پىرىپ، نېچۈك تەن ھاياتىغە جاندۇر سەبەب.
پۇلۇم نەقددۇرۇر دەپ ماتائىن ئېلىپ. سەھەرلەردە قوپقۇم تاھارەت قىلىپ،
ماتائىن ئۆيۈڭگە ئېلىپ باربان، دىلىم ئىچرە غەپلەتنى غارەت قىلىپ.
پۇلىن بەرمەيمن زار - زار ئەيلەبان. چۇ ئىشىق ئوتى بىرلە قىزىتتىم تونۇر،
بىراۋ بىرلە قىلساڭكى بەيئى شىرا، نېچۈك ئىشىق ئىلىنىڭ دىلى ئىچرە نۇر.
دىگەيسەن ئاڭا «ئەزبىرائى خۇدا». ياپۇشتۇردۇم ئانداغ دىلىم ئىچرە نان،
خېرىدىم بۇ مال ئۇستىدە مۇنچەدۇر، دىمەي نانكى ياقتىم تېنىڭ ئىچرە جان.
ئىزىغا بېرەي دەپ قەسەم نەچچەدۇر. يېتىپ باقە ئەھلىگە بۇ نان ئىسى،
مۇنىڭ بىرلە مۇئادىمىيەت قېنى، دىمەي نان ئىسى بەلكى ئىمان ئىسى.
ئۇلۇغلۇق قېنى، شان - شەۋكەت قېنى؟ دىدىمكى كاباڭ، كاباڭ، كاباب،
شەرئىەت بىلەن بەيئىڭ بولماس دۇرۇست، يىغىلدى مېنىڭ ئالىمە شەيخ - شاب.
قىيامەتنى ياد ئەت، دىلىڭ ئەيلە رۇست. ئېلىپ ئىلكىگە بارچە نان گەۋھەرىن،
ئىشىت سەنئىتىمنى بايان ئەيلەرەم، بېرىپ ساتقۇن ئالماقا جان جەۋھەرىن.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولياز ئامبىرى

يانا بىر نەچە كەلدى خارۇ گادا، مېنىڭ ناندە بولدى بارچە ئەسىر،
تىلەپ پارە نان قىلدى جانىن پىدا. كېرەم بىرلە قىلدىم بارسىنى سىر.

ناۋاي مەنمەنلىك بازاردا مىننەت گەردىنىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، ئۆز-ئۆزىنى بازارغە سېلىپ، تېۋىكىنى بېشىغا كۆتەرگەندە قازانچى تاپا-تەنە بارمىقىغا تىل كۆيدۈرۈپ يەل بېرىپ، ئۆز ھۈنىرى يالقۇنىنى پەلەككە چىقارغانى

قازانچى پىغان چەكتى ئى نانپۇرۇش، سەھەرلەر قوپۇپ ئاندا نان راستلىماق،
ئۆزەڭگە قارا، قىلما مۇنچە خۇرۇش. داغى قوپقۇسەن باشىڭ ئۈزرە تەڭ،
چۇ زاتىڭدە بولسا پەرزانەلىغ، نانىڭنى ساتارغە قىلىپ نەچچە رەڭ.
دىگىل كى نىدىن مۇنچە ئەپسانەلىغ. يۇرۇرسەن پىغان ئەيلەبان كۆيۈكۈ،
كىشى ئۆز خىيالىنى تەرىپ ئېتەر- ھايا يوقمىدۇر ئادەمىيەت قايۇ؟
ئۇنىڭ شەنىدىن ئادەمىيەت كېتەر. مېنىڭ پىشەم ئولدۇر قازان بىرلەداش،
باشىڭنى زەنانلار كەبى باغلىبان، قىلۇرلار ئۇنىڭ بىرلەدۇر ياخشى ئاش.
تونۇر ئىچرە قاشۇ-كۆزۈڭ داغلىبان. جاھان خۇانى نانىغە دىخان ئىشى،
تومۇغدەك تونۇر ئىچرە باشىڭ تىقىپ، سەبەب بولدى بەلكىم قازانچى تىشى.
يۈزۈڭ كۆيدۈرۈپ بەلكى جانىڭ چىقىپ. ئۆي ئىچرە ئەگەر بولمىسا پارە نان،
كېچە ئۇيقۇسىزلىقدا ئۇن تاسقىماق، قازان بولسا نىمەت مۇھەييا ھامان.

قازانچى سۆزمەنلىك دۇكانىدە ئۆز كەسپىنى ماختاپ شۆھرەت داشىدىن ئاۋاز چىقارغاندا مىسگەرلەر مەسخىرەنىڭ ئىگىنىدە قازانچى بېشىغا ئوت قويۇپ، ئۆز قازانىنىڭ قارا سىنى يۈزىگە سۈرتۈپ رەسۋا قىلىپ شەھەر ئايلاندۇرغىنى

قازانچىغا مىسكەر دىدى بۇ ماقال، ھەمىشە زاراپەتتە ئەندىشەمىز.
ئايا رۇي سىيەھ دىل سىيەھ بى كامال. ئەگەر ئەيلىسەڭ كەسپىدىن شەمئىدان،
بۇ يۇز بىرلە ئىدۇر تەكەببۇرلۇغۇڭ، ئاڭا داغى پەرۋانەدەڭ مۇرغى جان.
جاھان ئەھلىغە يەتكۈسى شۇملۇغۇڭ. ياساپ شاھلار خەيلىغە مىس تەبەق،
يانىڭدىن كىشى ئۆتسە سەندىن قاچار، نى كىم مىس تەبەق بەلكى ئالتۇن تەبەق.
قاراڭنى يوقۇتما، دىيان تىل ئاچار. ئەگەر ھىرپەدىن ئەيلىسەم چايىجۇش،
كۆمۈردەڭ زاتىڭ بارچە مەغشۇش سەن، ئۇنى كۆرسە ھەر كىم قىلۇر تەركى ھۇش.
سىيەرۇي، سىيەدىل، سىيەپۇش سەن، داغى ئەيلىگۈمدۇر ساماۋەر لىگەن،
ئىشىت بىزكى مىسكەردۇرۇر پىشەمىز، جاھان خەلقى كۆڭلىغە سالغاي شەكەن.

مىسگەر ئۆز كەسپى شەمئىدانىغا مەغرۇرلۇق شامىنى شەۋكەت مەجلىسىدە ياندۇرغاندا، جۇۋاجى ۋە تىككۈچىلەر شىكايەت قايچىسى بىلەن مىسگەرنىڭ يېنىپ تۇرغان شامدانىنىڭ بېشىنى كېسىپ ئەسەبىيەت نەپەسى بىلەن پۈدەپ ئۆچۈرگەنى

چۇ مىسگەرگە بۇ نۈكتەنى جۇببەدۇز،
تىكەرمىز ھۈنەر ئىچرە بىز پوستىن،
سۈرۈپ دىدى ئى روي سىياھ خانەدۇز.
بەرەھنە يالاڭ باشلارىغە ئىگىن.
ساڭا كەلدى كەسپ ئىچرە مىسگەرچىلىك،
بىلىڭ سەترى ئەۋرەت ئىشى پەرزدۇر،
نە مىسگەرچىلىك بەلكى ئوغرى ئىلىك.
شەرىئەتتە ھەر كىمگە ئول قەرزدۇر.
ئەگەر كىمسە ئەسباب ئۈچۈن بەرسە مىس،
رەسۇلى خۇدا دىدى ئولدۇركى ناس،
ئېلىپ مىسنى ئەسباب ئەيلەپ نەپىس.
جاھان مەجلىسىدە بولۇر بالىباس.
ئۇنىڭ باتنىغە قويۇپ قورغۇشۇم،
كىشى كىيسە ئەگنى ئۈزە پوستىن،
بۇ مەككارلىق قىلدى بەختىڭنى شۇم.
بولۇر ئاندا «دەي» شىددىتىدىن ئىمىن.

جۇۋىچى ئۆز - ئۆزىنى ماختاش بىلەن مەنمەنلىك تەلپىگىنى باشباشتاغلىق بېشىغا كىيىپ ئۆز كەسپى تەرىپىدە نۈكتە پەردازلىق قىلغاندا تامچى تەنە كەركىسى بىلەن جۇۋىچىنىڭ بېشىنى يېرىپ مالامەت - تاپا تەنە ئەندۇبەسى بىلەن جۇۋىچىنىڭ ئاغزىغا لاي ئۇرغىنى

غەزەپدىن قوپۇپ تامچى ئەيلەپ خۇرۇش،
ماڭا كەسپ بولدى بۇ گىلكارلىق،
كى پوستىنچى بىرلە قىلىپ كۆپ ئۇرۇش.
جاھان تاپتى ئىلكىمدە مىمارلىق.
دىدى نىگە بىزدىن تەقەددۇم لوغۇڭ،
داغى ئەيلىدىم مەسجىدۇ خانىقاھ،
قىياس ئەت، ئۇنۇتدۇڭمۇ ئوزدۇزلوغۇڭ.
كىرىپ ئاندا گۇمراھلار تاپتى راھ.
خېلىل ئەيلىدى مەككە بۇنيادىنى،
يەنە نەچچە سەنئەتكى شانىمدە بار،
بىزە ئۈرگىتىپ كەتتى گىلكارىنى.
بايان ئەتمىدىم ئەيلىدىم مۇستە تار.

تامچى ئۆز شەۋكەت پەشتاقىنى پەلەك گۈنبىزىدىن ئاشۇرۇپ ماختاش ئاسمانىنى نەقىشلىگەندە موزدۇز تەنە كوۋىسى بىلەن تاپا - تەنە موزگەردىننى قولىغا ئېلىپ، تامچى ھۈنىرىنىڭ پەشتاقى كۇڭگىرەلىرىنى پارە - پارە قىلىشى

نادا ئەيلىدى تامچىغا مۇزەدۇز،
ئاياغى يالاڭلارغە كەسبىم داۋا.
ئۆز ھەددىڭدىن ئاشمائى تامچى دۇز.
مېنىڭسىز ئاياغىڭ جاراھەت دۇرۇر،
ئاتاڭدەك نەسىھەت قىلاي تۇت قۇلاق،
مېنىڭ بىرلە پايىڭغە راھەت دۇرۇر.
ساڭا پىشەدۇر كۇھنا تام ئولۇماق.
ماڭا قىلدى بۇ پىشە تەلىمىنى،
ئۆزۈڭ گوئيا لايغە پاتقان ئېشەك،
پىيەمبەر ئاراسىدە سالىھ نەبى.
بىر ئىلگىڭدە لايدۇر ، بىرىدە كېسەك.
بىھىشدىن ئېلىپ چىقتى ئالتۇن كوبا،
تەغەننى قىلۇ ئۆلمىگىل تام باسىپ،
ئۇنىڭدىن ئۇڭا قالدى ئاخىر ماڭا.
يىقۇق كۇھنا تام ئىچرە قالما باسىپ.
بۇ پىشەمنى بىلگىل مۇئەززەم دۇرۇر،
مانا ئاڭلا، مەن موزەدۇز ئۇستا،
ھەمە پىشەلەرغە مۇقەددەم دۇرۇر.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

**موزدۇز ئۆز ھۈنىرى ساراينىى ماختاش ژېپلىرى بىلەن زىننەتلەپ مەنمەنلىك بازا-
رىدا جىلۋە قىلدۇرغاندا، زىلچە باپ نارازلىق پەنجەسى بىلەن ئۇنىڭ ئۆزەمچىلىك
ئۆتىگىنى سۆكۈپ ئۆزىنىڭ مۇنغۇيى بىلەن ئۆز ئاغزىنى يەملىگىنى**

غەزەپدىن دىدى زىلچەچى بۇ كالام،
ئۆزۈڭگە باقىپ سۆزلە ئى پىكرى خام.
ساڭا ھىرپە يۇ ئەردى مۇنغۇي يىمەك،
ئېشەك ساغرىسىن ئىت كەبى تىشلىمەك.
كىشىكىم بۇيۇرسا ساڭا بىر ئۆتۈك،
قىلىپ مەكرىدىن سۆزلىرىڭنى چۈچۈك.
ئالىپ نەقد رەختىن دىگەيسەن يانىڭ،
كېچە قىلغۇمەن ئەرتە بىرلە كېلىڭ.

ئەگەر كەلسە ۋەئدەڭ بىلەن ئولكىشى،
دىگەيسەن مۇھىمدۇر بىراۋنىڭ ئىشى.
ھەمىشە بو يالغانچىلىق ۋەرزىشىڭ،
شۇڭا تاپمىغاي رەۋنىقى ھىچ ئىشىڭ.
جاھان خانىسى ئىچىرە مەن زىلچەساز،
مېنىڭ بىرلە شاھ تەختىدۇر جىلۋەساز.
ئېپەك زىلچەم ئۇستىگە شاھلار چىقار،
تەھەييۇر ئىلگىن ئاغزىغا تىقار.

**زىلچە باپ ئۇستا ئۆز ھۈنرى بىساتىنى ماختاش سۇ پاسىدا يېيىپ ماختىغاندا ئۇشتەگەر
ئۆزىنىڭ ماتالىرىنى ئاقارتىپ ماقتانچاقلىق دۇكانىغا يايغىنى**

دىدى ئۇشتەگەر ھاي ئى زىلچە ساز،
ئۆزۈڭ ھەددىدە سۆزلە كۆپ قىلما ناز.
ماڭا ئۇشتەگەرلىكنى كار ئەيلىمەك،
ساڭا كەسپ بولدى تاغار ئەيلىمەك.
ساڭا ئەيلىمەك كەلدى ئەسكى پالاس،
ماڭا بولدى مۇھتاج كىم بارچە ناس.

ساڭا رىشتەدىندۇر ئارقاق ئەيلىمەك،
ماڭا چىرك مىھنەتنى ئاق ئەيلىمەك.
ساڭا پىشە قەتئى ئەيلىمەك تارۇ پۇد،
ماڭا كەسپ ۋەسىل ئەيلىمەك خۇانى جۇد.
ساڭا چەرخدىندۇر ئىگىرمەك نىپسىپ،
ماڭا بولدى كەسىمدە ئىززەت قەرىپ.

**ئۇشتەگەر ئۆز ھۈنرى تەنتەنەسىدە مەدھىلەش خامىنى تىل تاختاسىدا سۈرگەنىدە
بويياقچى تەئنە پەشۋاسى بىلەن ئۇنىڭ ھەشەمەتلىك ماتالىرىنى يىرتىپ ئۆز ھۈنرى
كۆدىكى بىلەن ئۇشتەگەرنىڭ گەردەنكەشلىك خامىغا پەشۋا بېرىشى**

بويياقچى تىلىن چەكتى ئى ئۇشتەگەر،
ئۆزۈڭنى نىدىن ئەيلىدىڭ مۇئتەبەر.
كۆرەرسەن ئۆزۈڭدىن بەلەندلەرنى خار،
دىگىل راست نۇش ئەيلىدىڭمۇ شاخار.
سۆزۈڭدىن كۆرەرمەن دىماغىڭ پۇتۇر،
بولۇپسەن جۇنۇن قالماي ئەقلىڭدە نۇر.
قوپۇپ تېز بولغىل ھېكىم ئىزلىگىل،
بۇ دەئۋانى مۇندىن كېيىن دىمەگىل.

مېنىڭ ۋەرزىشىم ئاڭلا ھوشۇڭ بىلەن،
ئۆزۈڭ توختاتىپ تىڭلا گۆشۇڭ بىلەن.
جاھان باغىدا ھەرنە رەڭ كۆرگەسەن،
مېنىڭ كەسىمم ئەردى بارى بىلىگەسەن.
مۇئەللىم ئىدى بىزگە ئىسا نەبى،
قالىبدۇر ئۇنىڭدىن ماڭا بىر خۇمى.
كى كۆڭلۇڭ تىلەر بولسا ھەر نىمە رەڭ،
خۇمىدىن چىقارغۇم ئۇنى بى دەرەڭ.

بوياقچى ئۇستا بوياقچىلىق بايرىغىنى كۆتۈرۈپ ئۆزىنىڭ شان - شەۋكەت رەڭلىرىنى داغدۇغا تاناسىغا يايغاندا، سەرراج ئۆز كەسپى ساغداقىنى بېلىگە باغلاپ، مەدھىيە يۈگىنىنى باشباشتاقلىقنىڭ تۇسۇن ئاتى بېشىغا سېلىپ، سۆز مەيدانىدا يۈگۈرتىشى

بوياقچىغا سەرراج تەئن ئەيلىدى،
مالامەت تىلى بىرلە لەئن ئەيلىدى.
دىدى ئى بوياقچى ئۆزۈڭگە قارا،
كى ئىلكىڭ قارا، بەلكى كۆڭلۈڭ قارا.
ساڭا بەرسە ھەر كىم ماتائى نەپىس،
خىيانەتنى كۆڭلۈڭگە ئەيلەپ ئەنىس.
ئالىپ ئانى رەڭگىن قىلىپ ئۆزگە خام،
بېرۇرسەن دىيانەتمۇ ئى پىكرى خام.

نەسىھەت قىلاي مەن ساڭا ئى نېدىم،
دىيانەتنى كۆڭلۈڭدە تۇت مۇستىقىم.
دىيانەتتە ئىككى جاھان باردۇر،
خىيانەتتە ئالەم ئارا خاردۇر.
غازات ئەھلىگە ئەيلىگۈم ساغداق،
داغى ئەيلىگۈم كىسە بىرلە ياراغ.
ياساپىمەن ئۇلۇغ پادىشاھلار غەزىن،
ماڭا يەتتى شاھ لۇتىپىدىن كۆپ قالىن.

سەرراج ئۆز ھۈنىرى مەدھىيەسىدە سۆزمەنلىك قىلغاندا باسمىچى ھەم ئۆز كەسپى شەنىدە رەڭمۇ - رەڭ نەقىش ئاشكارا قىلىشى

زابان چەكتى سەرراجغا باسمىچى،
ئۆزۈڭگە باقىپ سۆزلە ئى تاسمىچى.
ساڭا نىگە مۇنداغ ئۇلۇغ سۆزلاماك،
بۈيۈكلەر ماقامىن نىدۇر كۆزلاماك.
كىشىگە توقۇم ئەيلەمەك فەخرىمۇ؟
ھايا يوق ۋۇجۇدۇڭدا بىر تارمۇ؟
بەقەر چەرمىنى تاسما تىلماق ئىشىڭ،
بۇ ھىرپە ئارا ئۆتتى يازۇ قىشىڭ.

ھەرىر ئۈزرە نەقىش ئەيلەمەكدۇر ئىشىم،
كامايەنبخى ئەقلدۇر ۋەرزىنتىم.
ھەرىر ئۈزرە كۆپ نەقىشلەرنى سىزىپ،
قىلىپ باسما، چىن گۈللىرىنى تىزىپ.
كىشى كەسبىمە سارى قىلسا نەزەر،
تەئەججۇپدىن ئانداغ ئۆزىدىن كېتەر.
كى ئايغاي بۇ ئىش كەسبى ئىنسان ئېمەس،
كىشى كۆرسە ئىنسان قىلىپدۇر دىمەس.

باسماچى كاسىپ ئۆزىنىڭ دانالىق تاۋارىغا ئىپتىخار بازارىدا خېرىدار ئىزدىگىنىدە، تۈگۈرمەنچى تەنە - تاپىنىڭ مىتىنى بىلەن ئۇنىڭ باسمالىرىنى يىرتىپ ئۆز كەسپى قوپارغۇسى بىلەن باسمىچى شان - شەۋكىتىنىڭ بېلىنى سۇندۇرغىنى

تۈگۈرمەنچى چەكتى غەزەبدىن زابان،
خىتاپ ئەيلەدى باسماچىغا ئايان.
دىدى باسماچىغە تۈگۈرمەنچى سۆز،
كى ئى رۇي سىيە ئەقلى يوق، تامغا يۈز.
ئۆزۈڭ خىسلىتىنى ئۆزۈڭ دىگاسەن،
ھاماقەت خىيالىڭدا دۇر بىلگاسەن.
ئۆزىن داملاماقدۇر ھاماقەت ئىشى،
بۇ سۆزنى قوبۇل ئەتكەي ئاقىل كىشى.

ئىشىت باسماچى پىشەم ئەيلەي بايان،
ساڭا كەسىپ ھالىمنى ئەيلەي ئايان.
ماڭا پىشە بولدى تۈگۈرمەنچىلىك،
مېنىڭسىز تاپار بارچە پەژمۇردەلىك.
تۈگۈرمەن ئىشىكىدە بارچە ئەسىر،
ئۇن ئالماق ئۈچۈن ئەھلى ئالەم يەسىر.
پەلەك دەۋرىدەكدۇر تۈگۈرمەن تاشى،
ئۇنىڭدىن يېتەر ئەلگە نانۇ - ئاشى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

يوق ئەرسە تۆگۈرمەن نە ئەيلەر جاھان،
تاۋۇقدەك يىرتك دانەلەرنى يىگۈك.
مۇھەققەت جاھان ئىچرە مەئدۇم خان.
تۆگۈرمەن ئەگەر بولمىسا قايدا نان،
تۆگۈرمەن يوق ئەرسە نىچۈك ئەيلەگۈك،
ياتىپ ئۆلگۈك ئەردى دىبان نان ـ نان.

تۆگۈرمەنچى ئۆز كەسپى تاشلىرىنى مەدھىيە تىلىنىك سۆيى بىلەن ئېقىتىپ سۆزلىگەندە، جۇۋازچى ھەم ئۆز كەسپى جۇۋازىنى دەنمەنلىك ئۆكۈزى بىلەن ھەيدەپ تۆگۈرمەنچىنىك مەدھىيە تاشلىرىنى توختىتىپ قويغىنى

جۇۋازچى تۆگۈرمەنچىغە بۇ كالام،
ساڭا ھەرپە كەلدى تۆگۈرمەنچىلىك،
دىدىكىم يىدىگۈ كۇماچىنى خام.
ماڭا كەسپ رەۋشەن قىلىپ، تىيرەلىك.
دىگىلكىم قوساق ئەستىمۇ خام كۇمەچ،
ياغىدىن قاراڭغۇ ماكان تاپتى نۇر،
كىشى ھەققىنى كۇلگە بۇلغاپ يىگەچ.
ئەگەر بولمىسا ياغ بولۇر خانەگۇر.
سېنىك بولدى پۇستەكچىلىك ۋەرزىشىك،
پەتىلە بىلە رەۋشەن ئولياس چىراغ،
تۆگۈرمەن ئارا ئۇن تالاشماق ئىشىك.
مۇھەققەق ئەگەر بولمىسا ئاندا ياغ.

جۇۋازچى ئۆز كەسبى مەدھىيەسىدە ياغ چىقىرىپ مىننەت كۆپىغە تولدۇرغاندا، قاسساپلار تەنە ـ مەلامەت پالتۇسىنى غەزەپ قولىغا ئېلىپ جۇۋازچىنىك چوك سۆزلۈك كۆپىنى چېقىپ يىغىنى بوشقا ئېقىتىپ ئەتكىنى

قوپۇپ سوردى قاسساپ مۇنداغ كالام،
يىمەك كۇنجۇرا نان كەبى ئادىتىك،
كى ئى ياغچى قىلغىل سۆزۈڭنى تامام.
سەبەپ بۇكى ئويلار بىلە ئۇلپىتىك.
ئىشت ئەمدى كەسىبىك بايان ئەيلەرەم،
ئېيەس ئەردىمۇ ھەرپىڭىز ياغچىلىق،
ئۆزۈم پەزلىنى ھەم ئايان ئەيلەرەم.
نەدىن كەسىبىڭىز بولدى يالغانچىلىق.
نەدۇر ئۆز خىيالىك ئۆزۈڭ ئەيتماقىك،
ماڭا يەتتى كەسپ ئىچرە قاسساپلىق،
ماڭا پەخىر ئېيتارسەنمۇ ئاچچىغ ياغىك.
يىتۈردۈم جاھان ئەھلىغە تابلىق.
سۆزۈڭدىن ماڭا يەتتى بەدبۇيلۇق،
غەنەم لەھمى ئىلكىدە بولدى ھالال،
ۋۇجۇدۇڭدا يوق سەندە خۇشخۇيلۇق.
شەرىئەت ئىشىن ئەيلىدىم باكا مال.

قاسساپ ئۆز ھۈنىرىنىك قۇيرۇق ياغلىرىنى تەئرىپ كانارىسىغە چىقىرىپ، ئەجەپلىنىش ـ پەخىرلىنىش بازاردا خېرىدار ئىزدىگىنىدە باققال ھەم ئۆز ھۈنىرى دۇكانىنى مەدھىيە نۇقلەسى ۋە تەئرىپ پىستەلىرى بىلەن بېزەكلەپ قاسساپنىك باشباشتاغلىق كالامىنى ئۆز گورداڭغا تىققىنى

غەزەپ ئوتى باققالغە بەردى تاپ،
ئۆزۈك كەسىگە قىلماغىل مۇنچە ناز،
دىدى ئى پوكانچى سۆزۈڭدۇر گازاپ.
غەنەم خەيلىغە بولغاسەن زۇلمى ساز.

خىيانەت بىلەكسم قىلۇرسەن تاشلىك،
كېسەرسەنمۇ تىغلىك بىلە ئۆز باشلىك.
ماڭا بولدى باقاللىق چۈن ھۈنەر،
كى ئالدىمدا باردۇر بارى مۇھەلەر.
مېۋىزۇ، شكەر، نوقلە، پىستە، نابات،
ھەسەل، شىرنى ھەمچۈن ئابى ھايات.
بېھى، سىب، ئەمرۇد، داغى ئانار،
يانا سىركە، تاربۇزۇ خەربۇز بار.
ياسالدى دۇكانىمدا گويا بەھشت،
جاھان خەلقى ئىلگىدە راھەت سىرشت.
كى مۇز بىلە يەخ ئاپ، سەرتان چاغى،
ئىچىپ جىسمىغە كىردى يېڭى جان داغى.
جاھان خەلقىغە خۇانى رەھمەت ئاچىپ،
داغى بەھساپ نازۇ نىمەت ساچىپ.

باقىقال ئۆز مۇئىلىرىنى سۈپەتلەپ داغدۇغا سۇپاسىغا تىزىپ، ھالۇبچىغە ئوخشاش پەرياد - پىغان قىلغاندا ئەبرىشىمكارنىڭ جان تومۇرلىرىغە توالغۇنۇش تۇشۇپ، ئۆز سەنئىتى كالاۋەلىرىدىن باقىقالنىڭ گەردىنىگە سالغۇ تاشلىغىنى

تۇشۇپ ئەبرىشىمكارغە پىمتاپ،
غەزەبدىن قوپۇپ قىلدى مۇنداغ خىتاپ:
كى ئى كەسپكار ئىچرە شەلغەم پۇرۇش،
ساڭا نىگەدۇر مۇنچە قىلماق ئۇرۇش.
شاراپەت دىيارى ئارا ئەھلىمەن،
جاھان ئىچرە بى شەر نا ئەھلىسەن.
ئەدەپ بىرلە بول، بولماغىل ھىرزە گۇي،
ئەدەپ باغىدىن تاپمادىڭ زەررە بۇي.
ساڭا كەسىپ بەد پىئىل بەدكارلىق،
ماڭا كەسىپدۇر ئەبرىشىمكارلىق.
مېنىڭ مەھشۇتۇم كۆر، ئوتتۇز ئىككى رەڭ،
بۇ يەكلىغ كى گۈلزار ئارا رەڭمۇ - رەڭ.
ئىپەك بىرلەچىن ئەھلى مەنپۇ سىزىپ،
داغى ھىندۇ، كەشمىر «پابتۇ» سىزىپ.
ئىپەك زىلچە ئەيلەپ ھىراتۇ پەرەڭ،
بارسىغا مەندىن يېتىپ شۇخ رەڭ.

ئەبرىشىمكار ئۆز ھۈنىرى ئىپەك ژىپلىرىنى رەڭگا - رەڭ قىلىپ، تەنتەنە بازارىدا پەرداز ئەيلىگىنىدە، تاۋاقچى تەنە چاقىغا ھەركەت بېرىپ مالامەت خۇمدانىدا ئىپەكچىنىڭ ژىپلىرىنى كۆيدۈرگىنى

تەبەقچى دىدى ئەبرىشىمكارغە،
كى ئى يىپچى پەخر ئەيلىمە تارغە.
ئەگەر رىشتەدىن فەخرى قىلماق يېتەر،
قېرى دەللە ھەم رىشتەدىن پەخر ئېتەر.
بۇ ھىرپەكنى بىزگە سەنەد ئەيلىمە،
ئۆزۈكنى قوبۇل بىزنى رەد ئەيلىمە.
كېلىپ ئاڭلىغىل پىشەم ئەيلەي بايان،
مېنىڭ بىرلە رەۋنەق تاپار بۇ جاھان.
مېنىڭ بىرلەدۇر شاھلار راھىتى،
دىمەي شاھ بەلكىم گاداي ھاجىتى.
پىيالەمدە نۇش ئەيلىگەيلەر شاراب،
تاباقىمدا ئەكل ئەيلىگەيلەر كاباب.
ساراھىمنى كۆر مەجلىس ئىچرە ئايان،
پاراغەت قۇشىغە ئىدى ئاشيان.
پىيالەم ئەتا قىلدى ساقىغە جام،
خۇمار ئەھلىغە بولدى پۇشتى پاناھ.
كى شاھ كاسەلەردە پولۇنى قويۇپ،
نەچە خەلق بولسا ئۇنى يەپ تويۇپ.
بۇ كەسىمدە شاھ تەختى پەيدا دۇرۇر،
مېنىڭ شاھ شانىم ھۇۋەيدا دۇرۇر.
ئېيتىپ رەشك چىن ئەھلى پەژمۇردەھال
بولۇپ ئەقلى لال مەئدۇم تىلى گۇڭگى لال.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولياز

تاۋاقچى ئۆز ھۈنىرى پىيالىلىرىنىڭ سۈپەت تەرىپىنى كۆڭۈل خۇمداندا تەييارلاپ تىل سۈپەسىدە زىننەتلىگىنىدە، سىرچى ۋە كىمسەنچىلەر تىل قەلەندى بىرلە نەققاشلىق مەدھىيىلىرىنى بېزەكلەپ، تاۋاقچىنى ھەيرانلىققا سالغىنى

تاباقچىغا كىمسەنچى كۆپ قىلدى تەئىن،
داغى بىر تەرەپ سىرچى ھەم چەكتى لەئىن.
بىرى ئەيدى ئۆزىنى ئۇلۇغ تۇتمە ھاي،
يىدىڭمۇ دىدى بىرسى خۇمداندا لاي.
بىرى دىدى: ئەيغىل تەبەق نەچچە پۇل،
بىرى ئەيدى: زاتىڭدۇر بەد ئەسلى قۇل.
بىرى ئەيدى: پەخر ئەيلىگۈڭمۇ تەبەق؟
بىرى ئەيدى: نۇش ئەيلىدىڭمۇ ئەرەق؟
تەبەقچىغا كۆپ ھەزل ئېيتىپ ئىككىسى،

تەمەسخورلار ئەيلەپ كېلىپ كۈلگۈسى.
بايان ئەيلىدى سىرچى ئۆز پىشەسىن،
ئايان ئەتتى كىمسەنچى ئەندىشەسىن.
ئىشت ئى تەبەقچى بىزىنىڭ ۋەسپىمىز،
جاھان ئىچرە نەققاشلىق كەسبىمىز.
ئەگەر تارتسام نەقشدىن سۈرتتى،
ۋەگەر نەقش قىلسام ئەجەپ ھەيئىتى.
نوقۇشۇمغە چىن ئەھلى ھەيران ئېرۇر،
پەرەڭ خەيلىنىڭ كۆڭلى ۋەيران ئېرۇر.

سىرچى ۋە كىمسەنچىلەر ئۆزلىرىنىڭ كامالەت ۋە نەقش، كىمسەنلىرىنى ئاسمان تامىدەكى شەپەق ۋە يۇلدۇزغا ئوخشاش زىننەتلىگىنىدە، ساغرىچى ۋە شالگەر ئۆز ھۈنەر تىغلىرىنى قولغا ئېلىپ ئۇنىڭ نەقش ۋە ئالتۇن مەل بەرگەن تەخسىلىرىنى قەرىپ تاشلىغىنى

دىدى شالگەر ساغرىچى بىر بولۇپ،
كى ئى سىرچى، كىمسەنچى ئىتدەك ھۇلۇپ.
ھەمىشە ئۆزۈڭ ۋەسپىنى دىگەسەن،
مۇقەررەر بىلىندىكى بەڭ يىگەسەن.
ساڭا كەسپ تاملارغە سۈرەت چېكىپ،
نەچچە بەد نامارەڭ ھەيئەت چېكىپ.
كىشى سۈرتتى چەكسە دىۋارغە،
ۋەيا ھەيئىتى ئەيلىسە دارغە.

مۇسۇلمان ئوشۇل ئۆينى بۇتخانە دەر،
چۇ دىن ئىچرە نەققاشنى بىگانە دەر.
ئەگەر كەسپىدىن دىنغا يەتسە پۇتۇر،
ئۆزۈڭدىن ئوشۇل كەسىنى ئەيلەدۇر.
كىشى كەسبكار ئىچرە كۆرسە ئەلەم،
بولۇر روزى مەھشەردە ساھىب ئەلەم.
ماڭا بولدى كەسپ ئىچرە مىھنەت نىسىپ،
ئەجەپ يوق ئەگەر بولسا راھەت قەرىپ.

شالگەر ۋە ساغرىچى ئۆز ھۈنىرى تەرىپىنى تارتىشلاپ مەنمەنلىك گەردىشىگە تارتىپ، كاسپلار يىغىندا داپ چالغاندا، بورىياچى تاپا-تەنە قوۋۇشنى قولغا ئېلىپ، تاپا-تەنە بورىياسىنى توقۇپ شالگەر دېپنى يارغىنى ۋە ساغرىچىنىڭ ساغرىسىنى يىرتقىنى

قوپۇپ بورىياچى سۈرۈپ نۇكتە سۆز،
دىدى ساغرىچىلارغە بۇ نۇكتە سۆز.

بىرىڭ ساغرا ئەيلەپ ئىشەك ساغرىسىن،
بىرىڭىز كىرىپ باخشىلار ناغراسىن.

غەزەلچىغە جەرمەندە تەييار ئېتىپ،
داغى باخشىلار داپلىرىن بەركىتىپ.
بۇ پىشە بىلە سىزگە يوقتۇر كامال،
مۇقەررەر بىلىڭ جانىڭىزغە ۋابال.
ماڭا كەسىبدۇر ئەيلىمەك بورىيا،
نىدىنكىم دىلىم ئىچرە يوقتۇر رىيا.

بولۇر بورىيا مەسجىد ئىچرە بىسات،
ئۇنىڭدىن يېتەر پەقىر ئېلىگە نىشات.
ئوقۇپ بورىيا ئۇزرە زاھىد ناماز،
داغى ئەھلى ھاجەت ئەيلەپ نىياز.
ئۇلار تائىتى بولسا شايەد قوبۇل،
ماڭا ھەم بولۇر زەررە ئاندىن ۋۇسۇل.

بورىچى ئىتائەتسىزلىك قوەۇشى بىلەن ئۆز پەزىلىتى بورىسىنى توقۇپ، رىيا مەسجىدىگە يايغىنىدا كىگىزچىلەر تەئنە مۇشتىگىنى كۆتۈرۈپ غەزەپ چىغىدا بورىچىنى يۆگەپ تەپكىنى

نەمەدمان غەزەبدىن قوپۇپ ئۈشبۇ ھال،
دىدى بورىياچىغە ئانداغ ماقال:
كى ئى بورىياچى ئەسرۇ ناز ئەيلىمە،
قۇمۇشدەك باشىڭنى پاراز ئەيلىمە.
تاۋازۇئ تەرىقىدا ئەيلەگىل ئۆزنى خەم،
بولۇر ئاقىبەت مەرتىۋەڭ ھەمچۇجەم.
قومۇشدەك باشىڭ ئەيلەسەڭ سەر پاراز،
باشىڭ بورىيا بولغۇسى قىشۇ - ياز.

مېنىڭ كەسىبىم ئاڭلا نەمەد ساز ئىدىم،
ئۇلۇغلارغە كەسىپ ئىچرە ھەمراز ئىدىم.
نەمەدسىز بويۇتلارغە ۋەيرانەلىغ،
نەمەد بولسا ئۆيلەرگە پەرزانەلىغ.
داغى ئەيلەگۈم نەقىش ئىلە جايناماز،
تاھارەت بىلە ئولتۇرۇر ئەھلى راز.
ماڭا كەلدى كەسىبم ئارا پاكلىق،
دىلىم - غەمىلكۇ چەشىم نەمناكلىق.

كىگىزچىلەر پەخىرلىنىش جايناماز لىرىنى بېزەكلەپ، ساختالىق نامازىنى يىغىنىدا نامايىش قىلغانىدا، سوپۇنچى ئۆز ھۈنەر سوپۇنىنى تاييارلاپ كىگىزچى دىلىدىكى كىر قاسماقلارنى يۇيۇپ تازىلىغىنى

سابۇنچى نىدا ئەيلەدى بۇ تەرىق،
نەمەدمان سارىگە دىدى ئى رەپىق.
ساڭا كەسىپ پەشمىنە ئاتماق بولۇپ،
ئۇنى مەكر ئەيلەپ قاتۇرماق بولۇپ.
بۇ ھىرپەڭدە دىشۋارلىق كۆرگەسەن،
ئۆزۈڭ مېھنىتى ئۆزۈڭ بىلگەسەن.
جاھان ئىچرە كەسىبىڭدە يوقتۇر نىشات،
بۇ مېھنەتكە كۆپ قىلماغىل ئىختىلات.

ماڭا كەسپ كەلدى سابۇن سازلىق،
ھۈنەر ئىچرە قىلدىم تەكۇ سازلىق.
بارى چىرىك مېھنەتنى پاك ئەيلەدىم،
جاھان ئەھلىنى پەرەھناك ئەيلەدىم.
سابۇن قىلدى مېھنەت كويىدىن يىراق،
بارى كەسپدىن كەلدى مەرغۇ بىراق.
سابۇن بولدى مېھنەت ئېلى ھاجىتى،
كۆرۈڭ ھىرپەمىز لۇتق خاسىيىتى.

سوپۇنچى ئۆز سوپۇنىنى ماختاشتا سۇخەندانلىق كۆرسەتكىنىدە، قۇرچى ئۇستا ھەم ئۆز كەسپىنىڭ ياخشىلىقلىرىدا بىرمۇنچە سۆز توقۇغىنى

چۇ قۇرباپ سۆردى بۇ رەڭگىن ماقال،
سابۇنچىغا دىدى ئى بەد خىسال.

نىدىن مۇنچە ئۆزنى ئاشۇرماق ساڭا،
ھاۋا ئۈستىدە نىگە ئۇچماق ساڭا.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

قازانغا ياغلىق بىرلە سالدىلىق شاخار،
داغى ھەرنىچۈك نەرسىلەر ئاندا بار.
ئەگەر پەخرى بولسا بۇ كەسىلىك ساڭا،
ۋەلى ئار كەسىپ ئەھلىگە ھەم ماڭا.
مىنىلىك ۋەرزىشىمدۇر كەمەر بەندلىغ،
بۇ كەسىمدە شاھلارغە دىلبەندلىغ.

ئىشتىكىل توقۇرمەن ئىپەك بىرلە قۇر،
بۇ كەسىبى كامالىمدا يوقتۇر پۈتۈر.
ئۇنىلىك بىرلە شاھلار بېلىن باغلىغاي،
باھاسىغا دۇنيا يۈزىن چاغلىغاي.
بۇ ئىشىدىن بولۇپ كى شاھلارغە خاس،
تەلەتتۇپ بىلە قىلدى غەمدىن خالاس.

قۇرچى ئۆز ھۈنىرىنىڭ ئۇلۇغلىقىنى مەدھىلەپ تەئرىپ يېپلىرىدىن مەنمەنلىك قۇرىنى توقۇغاندا، سەرتاراش تەنە ئۇستۇرالىق بىلەن ئۇنىڭ يېپلىرىنى كەسكىنى

دىدى قۇرچىغا ئۇشبۇ سۆز سەرتاراش،
دىمە كىبرلىك سۆزنى ئى باغرى تاش.
زەنان زۇلپىغە ئەيلىگۈك ساچ باغى،
دىمەي ساچ باغى بەلكى ئىشتان باغى.
نەسىھەت قىلاي ئەيلەگىل ئىستىماڭ،
مەنىيەت ھاۋاسىغا قىل ئەلۋەداڭ.
ۋۇجۇدۇڭدا يوق زەررە ياخشى سىپات،
ئۆزۈڭ ۋەسىپلىك ئەيتماقتا يوقمۇ ئۇيات؟

ماڭا كەسبىدۇر سەرتاراش ئەيلىمەك،
باشلىك مېھنىتىنى پەررىش ئەيلىمەك.
ئەگەر بولمىسا سىزگە بۇ ھىرپەمىز،
زەنانلار كەبى ساچىڭىز ئۆرگەسىز.
ئەگەر يوق ئىسە مۇي لەبغە دۇكارت،
ئۆزۈڭنى جوھوتلار قاتارىغا قات.
ئەگەر بولسا كەسىبىم جاھاندا ناھان،
باشىڭنى قىلۇر مۇرغىلار ئاشيان.

سەرتاراش ئۆز ھۈنىرى دۇكانىنى تىل قولىغا ئېلىپ، ھۆسنى-جامالى كامالىغا زىننەت بەرگەنىدە ئاتقۇچى تەنە مۇشتەسى بىلەن سەرتاراشنىڭ بېشىغا ئۇرغىنى

ئېلىپ ئىلكىگە ئاتقۇچى مۇشتەسىن،
دىدى سەرتاراشغە بۇ نۇكتەسىن.
كىئى سەرتاراش ھەددىڭە ئاشىماغىل،
سۆزۈم ئاڭلابان گەچكىنا قاشلاغىل.
ساڭا ھىرپە كەلدى «ئەخەسسۇلخەسس»
نىدىن كەلدى مۇنچە ساڭا بۇ قەسىس؟
ساڭا كەلدى گۈدەكنى خەتنە ئەيلەمەك،
قوپۇپ جۇستىجۇ بىرلە تۇرمەك بىلەك.

ساڭا «خۇسىيەقەتئ» ئەيلەمەك پەخرمۇ؟
ھايا يوق ۋۇجۇدۇڭدا بىر تارمۇ.
ئىشتىكىل كى ئاندىق ئۇلۇقدۇر ئىشىم،
ماڭا پۈنبە يەزمەك كېلىپ ۋەرزىشىم.
مىنىلىك بىرلە تاپتى بارى رەۋنىقى،
جاھان ئىچرە نى پاجىرۇ مۇتتىقى.
مىنىلىك بىرلەدۇر بۇۋەلەر چەرخى ھەم،
داغى باپكار ئەھلىنىلىك نەرخى ھەم.

ئاتقۇچى ئۆز كەسبى دۇكانىدا تىل يېپلىرىنى مەدھىيە ژېپىگە ئۆرۈپ چوك سۆزلۈك بىلە پاختا ئاتقاندا، زەيتاپ ھەم ئۆز كەسپى تارەلىرىنى داغدۇغا ساتارىغە سېلىپ تىل ناخۇنى بىلەن ناۋاغا كەلتۈرۈپ، ئاتقۇچىنىڭ دىلىنى تاتىلىغىنى

چو زەيتاپ قىلدى تەكەللۇم ئايان،
دىدى ئاتقۇچىغا بۇ سۆزنى بايان:

كى ئى ئاتقۇچى خۇاجەلىق ساتماغىل،
ئېغىز بىلە پاختەگنى كۆپ ئاتماغىل.

ھەمىشە زانانلار بىلە ئۇلپىتىڭ، ماڭا يەتتى كەسىپ ئىچرە زەيتابلىق،
ئۆتۈپ كەتتى پەسىق ئىچرە كۆپ پۇرستىڭ. زاراپەت تەرىقىدا نايابلىق.
بۇ كەسىپ ئىچرا ئۆمر ئۆتسە ھالىڭغە ۋاي، مۇغەننى بىزنىڭ رىشتەدىن ساز ئېتەر،
داغى پەخر ئېتەرسەنمۇ ئەي بەدناماي. ناۋا سازلىقدىن بېسى ناز ئېتەر.
مېنىڭ بىرلە بولدى ساڭا كەسىب كار، دىلنى خاراش ئەيلىگەي ئۇشبۇ تار،
ساڭا رۇددىن ئەيلەدىم نەچچە تار. كىشىكىم ئىشتىسە رابابۇ ساتار.

زەيتاپ ئۆز كەسپى ئۇچەيلىرىنى تەئرىپ قولى بىلەن تولغاپ مەنمەنلىك ساتارىغا تاج قىلىپ، ھۈنەرۋەنلەر يىغىندا چېلىشقا باشلىغاندا، كۆنچى ھەم ئۆز ھۈنىرى تېرىسىنى نەۋبەت ناغرىسىغا تارتىپ، ئىگىز ناغراخانەسىدا شادىيانە چالغىنى

دىدى كۆنچى زەيتاپقا بۇ خىتاپ: كى رەختىم بىلەن بولدى جىلدى كىتاپ،
كى ئى زەيچى زۇرۇڭغە كۆپ بەرمە تاپ. ئىشتكىل كى ھەرپەمدە كۆپدۇر ساۋاپ.
ئۆزۈلگەن ئۇچەينى ئەسرۇ تاب ئەيلىمە، ئايىغى يالاڭ كىيدى مەندىن ئۆتۈڭ،
ھۈنەر يولدا كۆپ شىتاپ ئەيلىمە. كىشى كىيسە بولماس ئايىغى تۆشۈك.
سېنىڭ كەسپىڭ بولدى كامانغا چىلە، قىلىپ ئەسپىلەرغە توقۇم خاسۇ ئام،
كامان تىرى تۆكتى خۇنىن بىگۈنە، كى رەختىم بىلە ئەيلەدىم ھەم بىكام.
مۇغەننى چالۇر رىشتەڭىزدىن راباب، داغى خار خاشاكدىن ئىجتىناپ،
بۇ كەسىپ ئەيلەمەكدىن ساڭا يوق ساۋاب. قىلىپ كەپش كىيەرلەر ھەمە شەيخوشاپ.
مېنىڭ كەسىبىم كۆنچى كامال ئەيلەمەك، دىباغەت بىلەن ئول مۇيەسسەر بولۇر،
بارى جىلدلارنى ھالال ئەيلەمەك. يوق ئول خام قېشىدىن مۇقەررەر بولۇر.

كۆنچى ئۆزكەسپى يولىدا مەدھىيە قىلىمى ۋە سۆپەت بولغارلىرىنى ئىمكانىيەت بازارىدا بايلىق سۆپاسىغا قويىدى، خىشچى ئۆز شەخسىيىتىنى يوق قىلىپ، ھەسرەت يېشىدىن نادامەت چاڭ توزانلىرىنىقوزغاپ ۋۇجۇدى تۆپرىغىنى ئارىلاشتۇردى ۋە دىل قەلبىغە مۇھەببەت خىشىنى قويۇپ، پەقىرلىق يار بېشىدىن شەۋكەت تەختىغە يەتتى، بەلكى ئاقىۋەت يۇرتىدا ماكان تۇتتى

دىدى خىشچى ئەشكىن تۆكۈپ بۇ كالام، ئىشتكىل بۇ ئىشىدىن ساڭا بەھرى يوق،
كى ئى كۆنچى ئەيلەپسەن ئۆمرۇڭ تامام. بارۇرسەنمۇ ئۇ داغ، دىلتەڭ قۇرۇق.
داغى سەن بۇ كەسپىڭنى پەخرى ئەتكەسەن، بەسى يىغلا ھالىڭغە ئۇشبۇ زامان،
ئەجەل نەۋبتى يەتسە سەن نېتكەسەن. نادامەت بىلە قىل پىغانۇ ـ پىغان.
جاھان كەسپ چاغىڭغە دامى بالا، كۆزۈڭدىن يىراق ئەت غۇبارى ھەۋەس،
جاھان ئەھلى بۇ دامغا مۇپتالا. دىلىڭ رەۋشەن بولماقتادۇر ئۇشبۇ بەس.
ئەگەر كەلسە بىر كۈن ئەجەل نەۋبتى، ساڭا كەلدى كەسىبىدە كۆپ خۇارلىق،
قالۇر مال پەرزەنتىنىڭ ئۇلپىتى. كى خىشت قۇيماق ئىلە چېكىپ زارلىق.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

قۇيۇپ خىشت مەن ئاب، تۇپراق بىلە،
كىشى چەكسە مېھنەت بۇ دۇنيا ئارا،
كىشى ھەققىدىن خالى، دەشت باغ ئىلە.
مۇقەررەركى راھەتتۇر ئۇقبا ئارا.
مال بولدى كەسىپ ئىچرە مېھنەت نېسىپ،
ئايا كاسىبا سال تەكەللۇمغە گۇش،
ئەجەپ يوقكى بولسا پاراغەت نېسىپ.
دىماغىڭدا گەر بولسا بىر زەررە ھۇش.

خىشچى دۇنيا كەسىپ كارىنىڭ مەڭگۈ ئەمەسلىگىنى، ئۆز شەخسىيىتىنى يوقۇتۇش نىڭ مەڭگۈ راھەت ۋە ئاۋاتلىقنى ھۇنەرۋەنلەرنىڭ يېغىندا بايان قىلغىندا، ھۇنەرۋەنلەرنىڭ قەلبى جۇش ئۇرۇپ كېيىن زۇنناريىنى ئۆزۈپ تاشلاپ، ئۆزلىرىنى كەمتەر تۇتۇپ خىشچىدىن سوئال سورىغىنى ۋە ئۇنىڭدىن جاۋاپ ئىشتكىنى

بارى ئەھلى كەسىپ ئاڭلىدى بۇ ماقال،
جاھاندىن كېچىپ ئىزدىدى يارنى.
بۇ سۆزلەرگە تەسلىم ئېتىپ بولدى لال.
دىدىلەر دەرىغا، دەرىغ، دەرىغ،
قوپۇپ بارچەسى ئەرزھال ئەيلىدى،
ئايا خىشچى لۇتف ئەيلەگىل باش قاتىغ.
ياشىن ئاققۇزۇپ بۇ ماقال ئەيلىدى:
بايان ئەيلىدى ھەر بىرى ئەرزھال،
كى ئى خىشچى زاتىڭ مۇبارەك خىسال،
ئەدەپ بىرلە سوردى ئۇنىڭدىن سوئال.
سۆزۈڭ سالدى بىزلەرگە كۆپ ئىنپئال.
چۇ دېخان دىدى خىشچىغا بۇ نوكات،
كېرەم ئەيلەگىل بىزگە بولغىل ئەمىر،
كى ئى مۇردە دىللارغە ئابى ھايات.
فانا كەسپىن ئەيلەردە ئۇستاد پىر.
قىلىپمىز جاپا بىرلە دېھقانچىلىق،
تۇتۇڭ ئۇلگىمىز ئەقلىمىز خىرەدۇر،
ئۆتۈپ ئۆمرىمىز يەتتى ۋەيرانچىلىق.
ھىدايەت قىلىڭ كۆڭلىمىز تىيرەدۇر.
بۇ مەزرەئدە ئەسرۇ جاپاكار بىز،
ياقا چاك ئېتىپ يىغلايان بارچەسى،
مۇشەققەت يۈكىگە سازاۋەر بىز.
تاپىپ خىشچىدىن مەئرىپەتنىڭ ئىسى.
بۇ كەسىپ ئەيلەمەكدىن بولۇرمۇ ساۋاپ؟
بارى ئۇزدىلەر كىبرى زۇنناريىنى،
ۋە يا ھەشىر ئارا بارمۇ بىزگە ئازاپ؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

چۇ دېھقانغە خىشچى جاۋاپ ئەيلەدى،
مۇسۇلمانچىلىقدۇر بۇ دېھقانچىلىق.
ھىدايەت سۆزىن بى نىقاپ ئەيلەدى.
ئايا دېھقان ھەر نەچە چەكسەڭ ئازاپ،
دىدىكىم سوئالىڭغە ئەيلەي جاۋاپ،
يېتەر ئاقىبەت تەشنە كامىڭغە ئاب.
ئەدەپ بىرلە بول ئەيلەگىل تەركى خۇاپ.
ئەمەل دانەسىن دەھر ئارا يەرگە ساچ،
زىرائەت ئارا ئەيلەر ئەرسەڭ مۇدام،
سۇغارماقتا كۆز ئارىغدىن سۇ ئاچ.
شەرىئەت بىلە ئەيلەسەڭ سۇبھى شام.
ئەگەر ئىشق ھاۋاسى پۇشۇرسا ئۇنى،
ھوسۇلغە ئۇشرىن ئادا ئەيلەسەڭ،
ئۇرارسەن ئۇنى تەڭلىك بولغان كۈنى.
شەرىئەتكە جانىڭ پىدا ئەيلەسەڭ.
ئادا ئەيلە دېھقان زاكات ۋە نامار،
بۇ دېھقانچىلىقدۇر مۇسۇلمانچىلىق،
بۇ مەزرەئدە ھەسرەت بىلە قىل نىياز.

ئەتتارنىڭ سوئالى

سوئال ئەتتى ئەتتاركى ئى خۇش ماقال، خىيالىمدا كىمخاپ يادى دۇرۇر،
دىلىم ئىچرە ئولتۇردى كۆپ زەۋقى مال. دىلىمدا ئۆلۈم خەۋپىدىن كەم دۇرۇر.
تاۋار ئىلە زەر نۇقرەلەر شەۋقى ھەم، قەيۇ ئىش بىلەن ئەيلەگۈم دىلنى ساپ،
داغى بى قەسەپ باسمالار زەۋقى ھەم. كى شايەد يولۇم بولسا ئاندىن شىكاپ.

خىشچىنىڭ سودىگەرگە جاۋابى

ئاڭا بەردى چۈن خىشچى مۇنداغ جاۋاپ، شاھىنشاھ نە ئەتتى سەن نەتكسەن.
كى ئى جامى ھىرىس ئەيلەگەن مەستى خۇاپ. دىلىڭدىن چىقار ماللار پىكرىنى،
بۇ سۆزنى دىيەس ھەرگىز ئاقىل كىشى، تىلىڭدىن يوقات سىم ۋە زەر زىكرىنى.
بۇ ھىرپە ئەمەس ئادەمنىڭ ئىشى. ئەگەر ئىزدىسەڭ كۆزلە مەقسۇدنى،
بولۇپ مال ئۈچۈن ھىرىس شەيدالىغىڭ، دىلىڭ بىرلە تەرك ئەت جاھان سودىنى.
ئۆزۈڭگە كۆرۈنىمەس بۇ رەسۋالىغىڭ. دىلىڭدىن سۈپۈرسەڭ غۇبارى ھەۋەس،
ئەگەر جەمئى ئېتىپ مال قارۇن كىبى، قىلۇر جىلۋە مەقسۇد يۈزى شول نەپەس.
ۋەيا تەخت بەختىڭ پېرىدۇن كىبى. دىلىڭدىن مۇھەببەت قۇماشىڭ چىقار،
قالۇر ئاقىبەت بارچىسى كەتكسەن، كۆزۈڭدىن دۇر ئورنىغا ياشىڭ چىقار.

تۆمۈرچىنىڭ سوئالى

تۆمۈرچى سوئال ئەتتى كى ئى پاك زات، ئىدىن بوالدى رۇھ مۇپتالايى بەدەن؟
كۈشاد ئەيلە كۆڭلۈمدىكى مۇشكىلات. ئىدىن رۇھ پەرۋاز ئېتىپ قالدى تەن؟
جاھاننى خالايىقنا ئى رەھنەۋەرد، كېرەم بىرلە ئىنسانىنى قىلدى پەدىد،
ئىدىن ئاپىرىد ئەتتى خەللاقى پەرد. ئۆلۈمنى ئىدىن ئەيلەدى ئاپىرىد.

خىشچىنىڭ تۆمۈرچىغە جاۋابى

تۆمۈرچىغە خىشچى دىدى بۇ جاۋاپ: بۇ ئىشدىن پەدىد ئەيلىدى مۇمكىنات،
كى بولما بەد ئەندىشەلىقدىن خاراپ. زىمىن، ئاسمان بەل جامادۇ نابات.
ئىشت مۇشكىلاتىڭنى ھەل ئەيلەيمن، بەھىشتۇ جەھەننەم بولۇپ لۇتپ، قەھر،
جاھان خەلق قىلماقنى شەرھ ئەيلەيمن. بولۇپ مۆمىنۇ، كاپىرۇ بارچە دەھر.
جاھان ئەيلەمەك بىرلە ئىنسان مۇراد، ئىشت تەڭرى قەھرىگە پاجىر كېرەك،
داغى قىلدى ئىنسانىنى ئالى ناژاد. ئۇنىڭ لۇتپ بەھرىگە تاھىر كېرەك.
چۇ ئەمر ئەتتى ئىنسانغە ھەق زىكرى پەرۇ، تۆمۈردەك دىلىڭ ئىشق ئىلە مىس قىل،
ئۆزىنى تونۇماقنا سالدى غەلۇ. غەزەپ ئوتىنى ئەشك ئىلە پەست قىل.
جاھان خەيلى بىلگەي ئۇنىڭ زاتىنى، تۆمۈردەك دىلىڭ ئىشق ئىلە تاب بەر،
دىلۇ - تىل بىلە قىلغاي ئىسپاتىنى. ئەلەم بولقسى بىرلە كونتاپ بەر.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

زەرگەرنىڭ سوئالى

چۇ زەرگەر سوئال ئەيلەدى خىشچىدىن،
جاھان ئەھلىدىن بەئزى دۇنيا تەلەپ،
ھىدايەت دىيارىغە يولباشچىدىن.
رىيازەت بىلە بەئزى ئۇقبا تەلەپ.
دىدى يول ئۇزاقدۇر بۇ مەقسەت ساڕى،
چۇ دۇنيا تەلەپلەرگە دۇنيانى قوي،
بايان ئەيلىگىل يولداسەن ئىلگىرى.
بۇ زۇھد ئەيلىگەنلەرگە ئۇقبانى قوي.
ئايان ئەيلە يولنىڭ مۇشەققەتلىرىن،
كى دۇنيا ۋە ئۇقبانى تەرك ئەيلىگىل،
بايان ئەيلە يولنىڭ مەساپەتلىرىن.
دىلىڭ بىرلە مەقسەتكە يەتتىم دىگىل.
دىگىلكى بۇ يولغا نەدۇر زادى راھ،
ئەگەر ئۇشبۇ پەندىمغە سالساڭ قۇلاق،
مۇھەييا قىلىپ بولغامەن ئەزمى راھ.
خۇدا ۋەسلىدىن قالمىغايسەن يىراق.
سوئالىغا خىشچى جاۋاپ ئەيلىدى،
ئىشت زەرگەرا ئىستىسەڭ زادى راھ،
كى زەرگەر دىلىنى كاباب ئەيلىدى.
سەھەرلەر قويۇپ ئەيلىگىل ئاھ ـ ئاھ.
دىدى ئاڭلا مەقسەت يولى زىكرىنى،
مۇھەببەتنى دىل كۇرەسى ئىچرە سال،
قەدەم قويكى قىلغىل بۇ يول پىكرىنى.
رىيازەتنى ئامبۇردەڭ قولغا ئال.
بۇ يولدا ۋۇجۇدۇڭنى قىلغىل ئەدەم،
دۇھەن دەم مەسەللىك نەپەسلەر چىكىپ،
ئىشت يولنى مەقسەتكە ئىككى قەدەم.
مىسكىنى زەر ئەيلەرگە كۇشش قىلىپ.
بىرى بۇكى دۇنيانى ئەيلە ھارام،
بۇ ئىشلار ئۇچۇن باغلار ئەرسەڭ كەمەر،
داغى ئەيلە ئۇقباغە ئاندىن خارام.
ئەجەپ يوق ۋۇجۇدۇڭ مىسى بولسا زەر.

ياغاچچىنىڭ سوئالى

سوئال ئەتتى ئەچجاركى ئى دەستگىر،
سەھەرلەردە ھەسرەت بىلە چەكسەم ئاھ،
گۇناھ دۇدى بىرلە يۇزۇم بولدى قىر.
ياقا چاك ئېتىپ ئەيلىسەم ئاھ ـ ئاھ.
ئۆتۈپ كەتتى پىسق ئىچرە كۆپ روزىگار،
گۇناھىمنى ئەپۇ ئەيلىگەيمۇ خۇدا،
نادامەت بىلەن يىغلايمن زار ـ زار.
ۋەيا رەد قىلۇرمۇ دىگىل رەھنەما.

خىشچىنىڭ جاۋابى

ياغاچچىغە خىشچى دىدى بۇ تەرىق،
ئەگەر ئۆمر ئىچرە ناماز ئەيلىمەي،
كى ئى بەھرى غەپلەتتە بولغان غەرىق.
كىرىپ مەسجىد ئىچرە نىياز ئەيلىمەي.
ئەگەر ئۆمر ئىچرە ناماز بولسا ئادەت ساڭا،
بۇ جۇرم ئەيلىمەك بولسا ئادەت ساڭا،
بۇ جۇرم ئەيلىمەك بولسا ئادەت ساڭا.
ئامانەتكە قىلماق خىيانەت ساڭا.
ئەگەر ئۆمر ئارا ئەيلىسەڭ كۆپ گۇناھ،
ئەگەر ئۆمر ئارا ئەيلىسەڭ كۆپ گۇناھ،
بۇ پىسق ئىچرە دىنىڭنى قىلساڭ تاباھ.
بۇ پىسق ئىچرە دىنىڭنى قىلساڭ تاباھ.
بۇ جۇرمۇڭغە تەۋپىق تېپىپ يىغلساڭ،
بۇ جۇرمۇڭغە تەۋپىق تېپىپ يىغلساڭ،
قىلىپ تەۋبە مەھكەم بىلىڭ باغلساڭ.
قىلىپ تەۋبە مەھكەم بىلىڭ باغلساڭ.

گۈناهىڭغه هەسرەت بىله چەكسەڭ ئاھ، رىيازەت چوتى بىرله بول غەم تاراش.
چۇ بولساڭ نادامەت بىله ئۇزره خۇاھ. قولۇڭغا ئېلىپ پەقرەنىڭ ئەررەسىن،
گۈناهىڭ يۇكىدىن خالاس بولغاسەن، مۇشەققەتتە قەتئى ئەيله نەپسىڭ بېشىن.
خۇدا ئەپۇ بەھرىغه خاس بولغاسەن. كۆڭۈل لەۋھنى زىكردىن رەندەلەپ،
بولۇپ ئى ياغاچچى گۈناهدىن يىراق، ئاڭا نەقىش قىل پىكرى تىشەڭ بىلەپ.
دىللىڭ راست ئەيلەرگه قىل ئىشتىياق. بۇ ياڭلىغ ئەگەر ئەيلىسەڭ روزىگار،
كۆڭۈل زەنگىنى چۇپسىله قىل خاراش، كۆڭۈلده قىلۇر جىلۋە رۇخسارى يار.

بابكارنىڭ سوئالى

سوئال ئەيلىدى خىشچىدىن بابكار، دىگىل بارچە ئىشدىن قەيۇ ئىش قاتىغ،
كى ئى گۇمراهلارغه بولغان دۇچار. جاهان ئىچره كامىغه نەدۇر ئاچىغ.
جاهاندا قەيۇ ئىش يامانراق دۇرۇر، ئۇنى دەپئى ئېتەرنىڭ ئىلاجىن دىگىل،
ئول ئىش دەپئىغه چاره قىلماق نەدۇر؟ سەئۇبەتگه قالدىم بايان ئەيلەگىل؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

دىدى خىشچى باپكارغه بۇ خۇرۇش، ۋەلېكىن غەزەپ دەپئىغه بار ئىلاج،
سوراغىڭ بايان ئەيلەيىن بول خۇمۇش. تەبىئەتنى قىلساڭ مۇلايىم مىزاج.
ئەگەر بولسا ئالەم ئارا مۇشكۇل ئىش، كىشىدىن ساڭا يەتسە بەدگۇيلۇق،
ئول ئىشدىن دىللىڭ بولسا هەر نەچچەرىش. ئاڭا ئەيلىسەڭ ئۆزنى خۇشخۇيلۇق.
ساڭا يەتسە ئالەم مۇشەققەتلىرى، غەزەپنى يۇتۇپ ئەيلىسەڭ «كەزمى غەيز»،
ئەگەر كەلسە باشىڭغه مېهنەتلىرى. ئەجەپ يوقكى «هەق» لۇتپىدىن يەتسە پەيز.
ساڭا قىلسا تەكرى تائالا غەزەپ، ئۆزۈڭگە غەزەپ كەلسە ئى باپكار،
قاتىغ ئىش بۇدۇر ئاڭلا ئى بىئەدەپ. غەزەپنى يۇتۇپ ئەيلىسەڭ خار زار.
باردىن غەزەپ ئوتى مۇشكۇل ئىمىش، ئەگەر پەست قىلساڭ ئۆزۈڭ قەهرىنى،
تۇمۇغدىن غەزەپنى قاتىغراق دىمىش. «خۇدا» لۇتپىدىن تاپقىسەن بەهرىنى.

ناۋاينىڭ سوئالى

سوئال ئەيلىدى خىشچىدىن نانۋاي، كى هەر مۇشكۇل ئىشىڭ ئىلاجىغه نۇسر.
كى ئى يول يۇتۇرگەنگه سەن رەهناماي. ماڭا جان بېرۇر ۋەقتى دىشۋارلىغ،
ئۆلۈم يادى كۆپ سالدى كۆڭلۇمگه بىم، ئەگەر چەكسه جانىم بەسى زارلىغ.
داغى جان بېرۇر خەۋپى دىلدا مۇقىم. قەيۇ ئىش كى جان بەرمەڭ ئاسان ئېتەر؟
بۇ ئالەم ئارا هەر سەئۇبەت كى بار، قەيۇ كەسىپ ئىله رۇهۇم ئاسان كېتەر؟
ئۇنىڭ چارەسىن قىلدى پەرۋەر دىگار. بايان بىرله قىل مۇشكۇلۇمنى كۇشاد،
دىدى تەكرى «ئىننەمەئەلئۇسرى يۇسر»، داغى ئەيلىگىل قايغۇلۇق دىلنى شاد.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

خىشچىنىڭ جاۋابى

دىدى خىشچى نۆكتەڭگە ئەيلەي جاۋاپ، دىسەڭ جان بېرۇر ۋەقت قىلغۇم نىشات.
ئىشت ئولتۇرۇپ قىلمىغىل ئىزتاراپ. تەئەللۇقتا جان رىشتەسىن باغلىما،
سەئۇبەت بىلە جان بېرۇرگە ئىلاج، قىلىپ ھېرىس جانىڭنى كۆپ داغلىما.
ئەگەر ئىزدىسەڭ بول ساخاۋەت مىزاج. كۆڭۈل رىشتەسىن ئۈز، ساخا پىشە قىل،
تەئەللۇقتە جان رىشتەسى چىرمىشىپ، مۇشەققەتدە جان بەرمەكنى ئەندىشە قىل.
بەسى مەھكەم بولدى ئاڭا قارمىشىپ. كىشى ئەيلىسە كەسىپ ئاسانى،
ئەجەل لاچىنى «دەي» دىگونچە يىتىپ، كۆرەر جان بېرۇر ۋەقت دىلدارنى.
جانىڭ مۇرغىنى ئالسا جانىڭ كىتىپ. دىلىڭنىڭ تونۇرىنى ئى نانۋاي،
جانىڭ رىشتىسى باغلىق ئەسبابغە، قىزىت ئىشتى ئوتىدىن چېكىپ ۋاي - ۋاي.
ئۇزۇلمەكتە جانىڭ تۇشەر تابغە. ياپىشتۇر ئاڭا داغلاردىن توقاچ،
تەئەللۇق ئەگەر قانچە بىسيار ئېرۇر، كۆزۈڭ ئەشكىنى شەربەت ئورنىغا ساچ.
جانىڭ چىقماقى شۇنچە دىشۋار ئېرۇر. بۇ كەسىپ ئىچرە دۇنيا خېرىدارىدۇر،
بۇ ئىشىدىن ئەگەر ئەيلىسەڭ ئىھتىيات، نە دۇنياكى ئۇقبا ئىلى خاردۇر.

قازانچىنىڭ سوئالى

قازانچى سوراپ خىشچىدىن بۇ سوراغ، «شېقى» جۈرمەكەشكە نىشانە نەدۇر؟
كى ئى پىر قىل دىلنى غەمدىن يىراغ. «سەئىد» ئەھلىنىڭ نۇرى زاھىرمۇدۇر؟
جاھان ئىچرە مەلۇم بولورمۇ شېقى؟ خالايىق ئارا مۇتتىقى قايسى دۇرۇر؟
بايان ئەيلە «تاھىر» مۇدۇر «مۇتتىقى»؟ سەئىد قايسى ئايغىل، شېقى قايسىدۇر؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

چۇ خىشچى سوئالغا بەردى جاۋاپ، پۈجۈر ئەھلىنى بىلگەسەن نائۈمىد.
دىدىكى ئەي جاھان ئىچرە غەپلەت مائاپ. بۇ سۆزنىڭ سۈپۈتىغە ئەيتاي مىسال،
ئىشتىكىل سوئالىڭ بايان ئەيلەرەم، مۇسەللەم دىگىل قىلماغىل قىلۇ - قال.
بۇ مۇشكۈل سوراغىڭ ئايان ئەيلەرەم. نەزەر ئەيلىسەڭ ئەسكى دىۋارغە،
جاھان ئەھلى باردۇر شېقى، ياسەئىد، ئەگەر ئۇل ئىگىلسە زىمىن سارىغە.
بىرى يارىغە قۇرب، بىرى بېئىد. قىياس قىل قايسى تەرەپ ئۆيرۈلۈر،
بۇ ئىككىگە زاھىر ئالامەت ئىمىش، مۇقەررەر ئىگىلگەن تەرەپ ئۆيرۈلۈر.
بىرى تائەتۇ بىرسى پىسق ئەيلەمىش. كىشى بولسا مايىل ئىبادەت سارى،
شاقاۋەت ئالاماتى پىسق ئەيلىمەك، بارۇر ئاقىۋەت ئۇل سائادەت ساري.
ئىبادەت تەرىقى سائادەت دىمەك. ئەگەر كىمسە پىسق ئەيلىمەك رىغبىتى،
ئىبادەتكە مايىلنى بىلگىل سەئىد، شاقاۋەتكە باردۇر ئۇنىڭ نىسبىتى.

قازانچى شاقاۋەتكه ئەتسەڭ پاناھ، چويۇندەڭ دىلڭ تاپ ئىله ئاب قىل،
دىلڭ قىلمىغىل ئۆز يۇزۇڭدەڭ سياھ. رىيازەتده گويا كى سماپ قىل.

جۇۋابچى ۋە سەيپۇڭلارنىڭ سوئالى

سوئال ئەيلىدى خشچىدىن جۇببەدۇز، ئاڭا نىگه «دۇنيانى جەننەت» دىدى.
سوراغ ئەيلىدى بىر تەرەپ جامەدۇز. كۆرەر ئەيش دۇنيادا دۇشمەنلىرى،
دىدى دوست ئۇستادلار رەددى بار، نەدىن خاردۇر «جان سپار» دىنلىرى.
نەدىن بولدى ئالەم ئارا خار زار. جاھان ئىچره ھەق دۇشمنى ئەيش ئېتەر،
جاھان ئىچره كۆپر ئەھلى دۇشمەن ئىدى، نەدىن دوستلار مېھنەت ئىچره كېتەر؟

خشچىنىڭ جاۋابى

چۇ خشچى سۇرۇپ نۇكتەنى بۇ تەرىق، باقاسىز جاھان ئىچره كۆپپارلار،
دىدىكىم سوئالىڭ دىيىن ئى رەپىق. كۆرەر لەززتى، زۇلم كىردارلار.
جاھان بولدى كۆپپارلارغه بەھشت، ۋەلى ئاخرەتده چېكەر كۆپ ئازاپ،
ئاڭا قىلدى ئالەمنى راھەت سرشت. ئازابى كى پايانى يوق بى ھساپ.
جاھان ئاخرەت بىرله خەندان ئېرۇر، تەمەننا قىلىپ ۋەسلىنى دوستلار،
جاھان ئەھلى ئۇقباغه زىندان ئېرۇر. بۇ بەشكۇنلۇڭ ئالەمده مېھنەت چېكەر.
كىشگه يەتىشسه جاھان راھتى، تۆكۇپ ئەشكىنى يىغلابان سۇبھى شام،
چېكەر ئاخرەتته بەسى مېھنتى. چېكەر ئاقىبەت ئەيش جامىن مۇدام.
كىشى چەكسه ئالەم ئارا زارلىغ، ئايا جۇببەچى نەپسىڭه قىل ئازاپ،
قىلۇر ئاقىبەت تەڭرى دىلدارلىغ. ۋۇجۇدۇڭ رىيازەت بىله قىل تۇراپ.
بۇ دۇنيانى بىلگىل ئىمىش بى باقا، كۆڭۇل جامىدا زەۋقنى ئىشلىگىل،
ۋەلى ئاخرەت باردۇر بى پانا. مۇھەببەتنىڭ ئورغاقىدا قاشلىغىل.

تامچىنىڭ سوئالى

قوپۇپ تامچى داد دەپ قىلدى نادا، پەلەڭ ئۇزره يۇلدۇزغه نەدۇر شاھاپ؟
كى ئى خشچى جانىم سۆزۇڭگه پىدا. سپەھر ئۇزره «كەۋكەب» ئىتىلماق نەدۇر؟
بايان بىرله بەر مۇشكۇلۇمغه جاۋاپ، پەلەڭ سەھندەۋ تېز چاقماق نەدۇر؟

خشچىنىڭ جاۋابى

جاۋاپ ئەيلىدى خشچى بوتۇر ئىله، دىلڭ بىرله گۇش ئەيله ئەي ناتاۋان.
كى ئى ئۇمرۇڭ ئۆتكەن بەسى جەۋر ئىله. سپەھر ئۇزره كەۋكەب ئىتىلماق دۇرۇر،
ئىشت ئەيلىگۇمدۇر سوئالىڭ بايان، پەلەڭ تاقى ئۇزره يۇگۇرماق بۇدۇر:

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

شاياتىنغە كەۋكەپنى قىلدى رۇجۇم، مالائىك سېپىغە ئۇنى قوشمىغاي.
پەلەك زىننىتى بولدى داغى نۇجۇم، ئايا تامچى بىل دىلنى ھەمچۇن سېپەھر،
شاياتىن سېپەھر ئۇزرە قىلسا ھاۋا، بۇ دىادىن يىتىشمەس ساڭا ھېچ بەھر.
پەلەكدىن كاۋاكىب ئېتىلغاي ئاڭا. قوپارغىل دىلىك گۇنبىزىنى بەلەند،
پەلەك باغىغا چىققاي قويمىغاي، ئاڭا سۇرمىگەي مەكرى شەيتان سەمەندە

مىسگەرنىڭ سوئالى

چۇ مىسگەر قوپۇپ خىشچىغە بۇ كالام، ئىشتكەي ئۇنى بارچە خەررەس چىن،
دىدى ئى ھىدايەتتە ئالى مۇقام. بىلىندۇرمىدى ئىنسى - جىنغە نەدىن؟
ئۆلۈكنى چۇ دەپمن ئەيلىسە گۆرغە، گۇناھكارغە قەبرى ئىچىدە ئازاپ،
ئازاپ ئەتسە «ئۇسسات» بى نۇرغە. نەدىن بىزگە مەلۇم ئېمەس ئول ئازاپ؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

دىدى خىشچى مىسگەرگە ئى بەدگۇمان، جاھاننى بىنا قىلدى غەپلەت بىلە.
جاۋاپ ئەيلەيمن بولمىغىل سەرگاران. ئەگەر گۆر ئازابىن ئىشتىسە كىشى،
مۇھەققەقكى قەبر ئىچرە ئەيلەر ئازاپ، جاھان مۇلكىدە قىلمىغاي ھېچ ئىشى.
پۇچۇر ئەھلىنى ئەيلىگەيلەر ئازاپ. ئىشتىتۇرسە قەبر ئىچرە زەررە ئىتاپ،
ئازاپ ئەيلەر ئەرمىش گۇناكارغە، بولۇر ئەردى ئالەم بىناسى خاراپ.
ئىتاپ ئەيلىمىش زۇلم كىردارغە. ئايا مىسگەر ئەتكىل دىلىك چايجۇش،
ئازاپ ئەيلىگەي ئاندا ئىككى مەلەك، ئۇنى ئەيلە ئىشقىك ئوتى بىرلە جۇش.
ئىشتىكەي ئۇنى ئىنسى - جىندىن بۆلەك. رىيازەت شاخارى بىلە دىلنى سۇر،
چۇ ئىنسانغا پاش ئەتمىدى كىردىگار، گۇناھ دۇدى قىلغان قاراڭنى يىتۇر.
ئازابىكى قەبر ئىچرە ھەر نەچچە بار. ئەلەم قەللاسىدىن ساپا ئەيلىگىل،
ئىشتىتۇرمىدى ئۇنى قۇدرەت بىلە، كى ئائىنەدەك رۇي يار ئىزدىگىل.

موزدۇزنىڭ سوئالى

سوئال ئەيلىدى خىشچىدىن موزەدوز، ئەگەر تەبرىسە بىر زىمنى دىيار،
كى ئى ئىشق ئارا چەشمى نەم باغرى سۆز. خەبەر تابمامىش ئاندىن ئۆزگە دىيار.
بايان ئەيلە نەدۇر زىمن تىترىمەك، بۇ ئىشدىن ۋۇقۇپۇك ئايا بارمۇكىن،
جاھان خانەسىگە نەدۇر تەبرىمەك. بايان بىرلە قىل دىلنى شەكدىن يېقىن؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

بايان ئەيلىدى خىشچى كى ئى موزدوز، زىمن تەبرىمەكدىن سوئال ئەيلىدىڭ،
دىلىك نۇرى زاھىر ئىمەستۇر ھۇنۇز. بۇ ئىشدىن ماڭا ئەرز ھال ئەيلىدىڭ.

ئىشتىكىل سوئالىڭغە ئەيلەي جاۋاپ، زىمىنىڭ كاناردا بار كۆھى قاف،
سۆزۈمدىن دىماغىڭغە يەتكەي گۈلاپ. كۆرەرسەن ئۇنى ئەيلىسەڭ دىلنى ساف.
ددى ھىكمەت ئەھلى بۇ خاراتدىن، زىمىنىڭ تانابىن ئاڭا باغلىمش،
زىمىن تەبرىمەك بۇ ئالاماتدىن. ئاڭا بىر پەرىشتە مۇئەككەل ئىمىش.
ھېكىم ئەھلىنىڭ سۆزىگە يوق ئۇسۇل، ئەگەر تەبرىسۇن دىسە قايسى دىيار،
بۇ سۆز بولمىدى ماڭا ھەرگىز قوبۇل. مۇئەككەلغە ئەمر ئەيلىگەي كىردىگار.
زىمىن تەبرىمەك بائىسغە جاۋاپ، پەرىشتە ئەگەر چەكسە قايسى تاناپ،
بۇ ئەرمىشكى بار ھەر زىمىنغە تاناپ. ئۇنىڭدىن قىلۇر شول زىمىن ئىزتىراپ.

زىلچەچىنىڭ سوئالى

ددى زىلچەچى ئولتۇرۇپ يىغلىبان، ئىبادەت ئارا ياخشىسى قايسىدۇر،
كى ئى راھبەر قىل سوئالىم بايان. كى تەقۋا ئارازۇبدەسى قايسىدۇر؟
ئىبادەت ئىچىدە قەيۇ خۇب ئىرۇر، بايان ئەيلە تەقۋا ئارا بەندەغە،
قەيۇ زۇھد تەكرىغە مەرغۇپ ئىرۇر؟ قەيۇ زۇھد مەقبۇل خۇداۋەندەغە.

خىشچىنىڭ جاۋابى

جاۋاپ ئەيلىدى خىشچى كى ئى زىلچە ساز، جەمئى ئىبادەتكە باردۇر ئۇسۇل،
نادامەت تەرىقىدىكى گىرىيەساز. ئۇنىڭسىز ئىبادەت ئىمەستۇر قەبۇل.
ئىشتىكىل سوئالىڭنى ئەيلەي بايان، ئىبادەت ئۇسۇلىن ئەگەر ئىزدىسەڭ،
سۆزۈم ئاڭلاسۇن داغى پىرۇ جاۋان. ھەقىقەت دىيارىغە يەتكۈم دىسەڭ.
خۇدا يولىدا زۇھ بىسياردۇر، ھالال ئەيلە ھەلقىڭنى ئى زىلچەگەر،
ۋەلىكىن «ۋەرەئ» ئەپزەلى باردۇر. ئىبادەت ئۇسۇلى تۇرۇر بۇ ھۇنەر.

ئۇشتەگەرنىڭ سوئالى

سوئال ئەيلىدى خىشچىدىن ئۇشتەگەر، داغى دەر ئىمىش بۇ ئالامەتدۇرۇر.
كى گۇمراھلارگە سەن راھبەر. زامانە ئاخىرىغە مىر ئاتدۇرۇر.
سىپەھر ئۇزرە قۇيرۇغلۇق ئەختەر، بۇ سۆز ئەرمىش مۇ يا راستىمۇ؟
«تۇلۇئ» ئەتسە ئىنسان ئۇنى «نەھىس» دەر. پەلەككە ۋە يا زىننەت ئاراستىمۇ؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

بېرىپ ئۇشتەگەرلەرگە خىشچى جاۋاپ، چۇ قۇيرۇغلۇق ئەختەر تۇلۇئ ئەيلىسە،
ددىكى جاھان ئىچىدە غەپلەت مائاپ. خالايىق ئۇنى نەھىسى ئەكبەر دىسە.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

ئىشتىمە خالايىق سۆزىنى ئى غۇلام، تۇلۇئ ئەيلىسە باز كەۋكەب ئەگەر،
جاھالەت زامانىدا مۇنداغ كالام. ئۇنى نەھىس دەپ بىلمە ئەي ئۇشتەگەر.
مۇھەممەد بۇ ئالەمگە كەلگەن زامان، كىشى ھەققىدىن قاچ، خامىك ئاقارت،
نەھۇسەت دىگەت قالمىدى بىگۇمان. كۆزۈك ياشى بىرلە دىلىڭنى ئاقارت.

باسمىچىنىڭ سوئالى

سوئال ئەيلا دى خىشچىدىن باسمىچى، بايان ئەيلە ئالەمدە دانا قېنى؟
كى ئى بولدىن ئازغانىنى باشقارغۇچى. دىگىل زىكرىگۇ چەشم بىنا قېنى؟
خالايىق ئارا ئاقىلى قايسىدۇر؟ جامائەت ئارا ئەبلىھى قايسىدۇر،
جاۋاپ ئەيلىگىل جاھىلى قايسىدۇر؟ جاھان ئىچرە نادانراق قايسىدۇر؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

سوئالىغە خىشچى دىدى بۇ نادا، ئۇنى بىل بۇ ئالەمدە ئاقىل كىشى،
كى ئىمەردۇمان ئىچرە ئىشرەت ناۋا. ھەمىشە ئۆلۈم خەۋپىدىن نالەشى.
خالايىق ئارا ئاقىلىن ئىزدىسەڭ، ئۆلۈم يادى قىلماسنى نادان دىگىل،
بۇ ئالەمدە نادانىنى بىلگۈم دىسەڭ. دىلىدا كەدۇرات نامايان دىگىل.
ئىشتىكىل سوئالىنىڭنى ئەيلەي ئادا، ئايا باسمىچى مەرگىنى ياد قىل،
دىلىڭ زۇپئى تاپقاي بۇ سۆزدىن داۋا. خىيالى ماھالىنىڭنى بەرباد قىل.
كىشىكسىم دىلىدا ئۆلۈم يادىدۇر، زابانىنىڭنى ھەق زىكرىنى راستلىغىل،
ئۆلۈم پىكرىدە كۆڭلى ناشادىدۇر. چۇ ھەق زىكرىنى كۆڭلىڭە باسما قىل.

بويىاقچىنىڭ سوئالى

بويىاقچى سوراپ خىشچىدىن بۇ سوئال، تۇشۇمدە پىيەمبەر بىر ئىش بۇيرۇسا،
كى ئى ھىرپەگەرلەر ئارا ئەھلى ھال. تۇشۇم ئىچرە ھەر ئىشنى قىلغىل دىسە.
كىشى خۇاپ ئارا ھەر نىچۇك تۇش كۆرەر، قىلۇرمەنمۇ ئول ئىشنى يا يوقمۇ ئەيت،
ۋەلىيۇ، نەبى تۇشىدە تەلقىن ئىبتەر. تۇشۇم ھەقمۇ يا مەكرى شەيتانمۇ ئەيت؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

بويىاقچىغا خىشچى دىدى بۇ جاۋاپ، ئايان ئەيلەيىن قالمىسۇن سۆز ناھان.
كى ئى سورغۇچى ئەسرۇ قىلما شىتاپ. تۇشۇكدە پىيەمبەر بىر ئىش بۇيرۇسا،
سۇئالىڭ ئەيلە قىلغۇم سوئالىڭ بايان، ساڭا تۇشىدە ھەر ئىشنى قىلغىل دىسە.

بۇ تۇش كۆرمىگىچە ياكى رەھمانىدۇر،
ۋە يا بىل بو خۇابىگە شەيتانىدۇر.
پىيەمبەرگە خاۋاسى نوربۇۋەت بۇدۇر،
كى شەيتان ئاڭا ئوخشماق دۇر ـ دۇر.
ئەگەرچە شاياتىن ئاتەش كەدە،
ئۆزىن ئەيلىيەلمەس ئۇنىڭ شەكلىدە.
پىيەمبەر ۋۇجۇدىنى سەن كۆرمىگەن،
ئۇنىڭ سۈرىتى شەكلىنى بىلمىگەن،
چۇ شەيتان بولۇپ بىر كىشى شەكلىدە،
ئۆزىنى پىيەمبەر دىسە، مەكر دە.
بۇ تۇش ۋەھمىدىن شەكدە قالسا دىلىڭ،
شەرىئەت چىراغىنى قولغا ئېلىڭ.
بويىاقچە بىلىڭ تۇشكە يوق ئىتىبار،
نىدىن كىم دىلىڭ ئاينەسىدۇر غۇبار.
دىلىڭ خۇمىدا ئەردى تۇرلۇك خىيال،
ۋەلى ھەر خىيالىڭ، خىيالى ماھال.
رىيازەتدە نەپسىڭ بىلە جەڭگى قىل،
كى تۇرلۇك خىيالىڭنى يەكرەڭگى قىل.

سەررا چىنىڭ سوئالى

سوئال ئەتتى سەررا چ كى ئى راھبەر،
مېنى قىلدى شەيتان ئويۇندىن بەتەر.
مېنى ئۆز ھۇزۇرۇمغا قويماس دەمى،
خىيالىم ئارا كەلتۇرۇر ئالەمى.
سالۇر لەھزە كۆڭلۇمغە يۇزمىڭ خىيال،
ئۇنىڭدىن قۇتۇلماقىا يوق ئېھتىمال.
قەيۇ ئىشنى قىلسام خالاس ئولغامەن،
قاچان تەگرى يادىغە خاس ئولغامەن؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

دىدى خىشچى سەررا جغە بۇ خۇرۇش،
كى ئى ئەيلىگەن جەھىل جامىنى نۇش.
ئۆزۇڭنى قىلىپسەن كى نەپسىگە قۇل،
بۇ ئىشدىن تاپالماي ھەقىقەتكە يول.
دىلىڭ ئىچرە شەيتان سېلىپ ھەر خىيال،
خىيالىڭغە ھەردەم يېتىپ ئۆزگە ھال،
قالىپسەن ئۆزۇڭ ئاخىرەت يادىدىن،
ياماڭ نەپسىنىڭ زۇلمى بىدادىدىن.
گەر ئاقىل ئىسەڭ تاشلاغىل بۇ خىيال،
ئول ئىش ئىزدىگىل ئاڭا يوقدۇر زاۋال.
بولۇپسەن بۇ ياڭلىغ كى نەپسىگە يار،
نەدىن سالدى كۆڭلۇڭغە شەيتان غۇبار.
بۇ يولدا ئەگەر ئىزدىسەڭ ئاخىرەت،
قويۇپ نەپسىڭ خاھىشىن ئاخىر ـ ئەت.
ئۆزۇڭ ئەيلىگىل شەرئ ئارا مۇستەقىم،
ئۇنىڭدىن ھەقىقەتكە تاپقۇڭ نەسىم.
ھەقىقەتتە سەررا جلىق ئەيلىگىل،
كى نەپسىڭ باشىغا لۇجام ئەيلىگىل.
ۋەرەئ بىرلە تەييار ئېتىپ ساغداق،
قوپۇپ مەكرى شەيتانغە ئاتقىل باشاق.

تۇگۇرمەنچىنىڭ سوئالى

تۇگۇرمەنچى سوردى بۇ ياڭلىغ سوراغ،
كى ئى ئىشق ئوتىدىن دىلىڭ داغى ـ داغ،
كىشى قىلسا ئىنساپ دۇنيا ئارا،
ئاڭا ياخشىلىق بارمۇ «يەۋمەلجازا».
بۇ ئىنساپ ئىلە كىمسەنىڭ نىسبىتى،
ئەگەر بولسا تاپقايمۇ ئول قۇربىتى.
بايان ئەيلە ئىنساپنىڭ ۋەسپىنى،
ئايان ئەيلە تەۋپىقنىڭ كەسپىنى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

خىشچىنىڭ جاۋابى

تۆگۈرمەنچىغە خىشچى بەردى جاۋاپ، جاھان ئىچرە ئول ئەھلى ئىنساپ ئېرۇر،
دىدى بۇ خىسالىڭدادۇر كۆپ ساۋاپ. كى بوغزو ھەسەددىن دىلى ساپ ئېرۇر.
چۇ ئىنسانغا ھەر نەچچە ئەۋساپدۇر، بۇ ئىنساپنى تەڭرى تەۋپىقى بىل،
ئۇلار ئەبزىلى لىك ئىنساپدۇر. ھىدايەت تەرىقىدا رەھرەۋ دىگىل.
كىشىدە يوق ئىنساپ ئادەم ئىمەس، ئەگەر ئاقىل ئىسەڭ ئەھلى ئىنساپ بول،
خىرەمەند ئۇنى ھەرگىز ئادەم دىمەس. جاھان شوغلى تەركىدە دىل ساپ بول.
كىشكىم جاھان ئىچرە ئىنساپى يوق، تۆگۈرمەنچى گۆشۈڭ بىلە سۆز ئىشت،
ئۇنىڭ ئادىمىيەتدە ئەۋساپى يوق. نادامەت بىلە ناۋدىن سۇ ئېچىپ.
ئەگەر كەسپ ئارا كىمسە ئىنساپ ئېتەر، دىلىڭ ئىچرە پىكرى ھالىڭ ئۇنۇت،
خالايىق ئۇنى ياخشى ئەۋساپ ئېتەر. ئەمەل تاشى بىرلە تۆگۈرمەن يۇرۇت.

جۇۋازچىنىڭ سوئالى

سوراپ خىشچىدىن ھەم جۇۋازچى سوئال، قەيۇ ئىش جانابىغە مەرغۇبراق؟
دىدى كى ھىدايەت ئارا باكامال. گۇناكاردىن قايسى ئىش خۇبراق؟
خۇدا بارگاھىغا لايىق نەدۇر؟ بايان بىرلە قىل مۇشكۈلۈمنى كۇشاد،
ئاڭا تەۋبە قىلماقتا سادىق نەدۇر. سۆزۈڭدىن كۆڭۈل بولغۇسى شاد ـ شاد.

خىشچىنىڭ جاۋابى

جۇبازچىغە خىشچى جاۋاپ ئەيلىدى، ۋەلى يوق، دىلى سۆز ھەم ئەشكى بار.
نەسىھەت بىلە دىلنى ئاب ئەيلىدى. ئەگەر تۆھپە ئىستەر ئىسەڭ قىل نىياز،
ئەگەر تەڭرىغە ئەرمۇغان ئىزدىسەڭ، بۇ تۆھپەڭنى لايىق كۆرەر بى نىياز.
جانابىغە ئانىڭ نەلايىق دىسەڭ. ئۆزۈڭ بىرلە كۆپ دەردى سۆز ئەتكىسەن
ئۇنىڭ بارىگاھىغا تائەت بەسى، ئاڭا ئەشىك ئاھىڭ بىلە يەتكىسەن.
چۇ تەقۋا ئىلىدىن ئىبادەت بەسى. بۇ مىقدار تۆھپە جانابىدا يوق،
جانابىدا مەخزەن ئېرۇر بى ھىساپ، پانا ئوتىدىن قىل ۋۇجۇدۇڭنى يوق.
خازايىن ئارا دۇر دۇرۇر بىھىساپ. جۇ بازچى دىلىڭ ئىچرە قىلغىل جۇباز،
ئۇنىڭ بارىگاھىدا ھەر نەرسە بار، نادامەت بىلە ئەيلىگىل كۆپ نىياز.

قاسساپنىڭ سوئالى

سوئال ئەتتى قاسساپ چۇن خىشچىدىن، دىدى كى سائادەتدە ئالى مۇقام،
بەسى دەردى سۆز ئىچرە نالىشچىدىن. بۇ مۇشكۈل سوئالىمغە يەتكۇر پايام.

نەدىن مەرگىنى دوست تۇتماس دىلىم، ئۆلۈمدىن نەدۇر قورقماغلىق ماڭا،
جاھان باغىغا دۇر نەدىن مايلىم. نەدىن مۇنداڭ ئول باغلىماقلىق ماڭا؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

جاۋاپ ئەيلىدى خىشچى قاسساپقا، بىراۋنىڭ زىنداندىن ئەتسە خالاس،
ئۆلۈم خەۋپىدىن كۆڭلى سىماپقا. ئۇنى ئەيلىسە شاھ بەزمىگە خاس.
دىدىكىم سوراغىڭنى ئەيلەي بايان، ئۇنىڭ دىلدا چىقماقتادۇر شىددىتى،
ئىشتىكىل بۇ سەۋداده سۇدۇ زىيان. ھەمىشە قۇتۇلماقتادۇر رىغبىتى.
بۇ ئالەمغە سەۋدا ئۈچۈن كەلگىسەن، بىراۋنى چىقارسا ئەگەر چاھدىن،
ئۆزۈڭ ئۆلمىنى بادغە بەرگىسەن. غەزەپ ئەيلىمەككە ئاڭا شاھدىن.
كۆرەرسەنكى ئىلگىدە ھىچ نەزسە يوق، ئۇنىڭ چىقمىغا بەسى خەۋپى بار،
بىلۈرسەنكى بارماقغە ئىلگىك قۇرۇق. دىگەيكىم يىتەرمۇ بېشىم ئۇزرە دار.
بۇ ۋەجھە بىلە ۋەھشەت ئۆلۈمدىن ساڭا، دىلىڭ ئىچرە قاسساپ خەۋپىڭ ئىسە،
بۇ خەۋپىڭ خىجالەتلىكىدىن ساڭا. ئۆلۈمدىن دىلىڭ ئەسرۇ ۋەھىم ئەيلىسە.
سۆزۈمنى قىياس ئەيلە ئەيتاي مىسال، ياماڭ شۇم نەپسىڭنى زەبھ ئەيلىگىل،
ئۆلۈم خەۋپىدە سۆز دىدى ئەھلى ھال. رىيازەت كاناراسىنى ئىزلىگىل.

باققالنىڭ سوئالى

سوئال ئەتتى باققاللار بۇ تەرىق، گىھى جۇرم كەش پىئلى مەرغۇپ ئىرۇر.
كى ئى خىشچى بۇ يولدا بولغىل رەپىق. مىزاجىمدا يوق ئىستقامەت ماڭا،
جاھاندا قالىپمەن ئىكى ئىش ئارا، راۋا ئەيلىگىل قىل شاپائەت ماڭا.
گىھى پىسق ئىلە، گەھ بولۇپ پارسا. ئىلاج ئەيلە تەبئىگە يەكرەڭگىلىك،
ماڭا ـ گاھ تائەت مەتلۇپ ئىرۇر، ئۆزۈم تاپمىدىم سەھھەت ئاھەڭگىلىك؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

دىدى خىشچى باققالغە بۇكالام، بىرى مەيل ئىتەر راھى ئىمان ساڭى.
كى ئى شۇم نەپسىڭگە بولغان غۇلام. ساڭا نەپس بەددىن ئەگەر بىم ئىرۇر،
ۋۇجۇدۇڭ ئارا باردۇر نەپس رۇھ، ئاڭا چارە مۇشىدغە تەسلىم ئىرۇر.
بىرىدىن يىتەر بەستە بىردىن پۇتۇھ. داغى چارە بۇدۇر رىيازەت ئىلە،
چىكەر بىر تەرەپ پىسق ئارا نەپسىشۇم، سەھەرلەردە ئاھۇ مۇناجات ئىلە.
داغى بىر تەرەپ رۇھ شەرئى ئۆلۈم. بۇ ئىش قىلمىش ئەرسەڭ تەرەنباك سەن،
بىرى تارتىدۇ پىسق ئىسيان ساڭى، خۇدا يولىدا مۇرشىدى پاك سەن.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

ئەبرىشىمكارلارنىڭ سوئالى

سوئال ئەيلىدى ئەبرىشىمكارلار، مالائىك چۇ ئىنسانغە ئەتلا مۇدۇر؟
دىدى خىشچىغە زۇلم كىردارلار. ئۇنىڭدىن بەشەر خەيلى ئەدنامۇدۇر؟
بايان ئەيلىگىل بىزگە بۇ كارنى، مەلەك بىرلە ئىنسان ئارا ئى سەپى،
كى ئىنسان، مالائىك نەمۇدارنى. دىگىل قايسىدۇر ئىككىدىن ئەشرەپى؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

جاۋاپ ئەيلىدى ئەبرىشىمكارغە، مەلەكدىن ئۇنى بىلگىل ئەتلا تەرىق.
دىدى سۆزنى خىشچى دىل ئەپگارغە. ئەگەر ئەقل نەپسگە غالىپ ئىسە،
كى ئى ئەبرىشىمكار سال سۆزگە گۇش، ئۇنى بىل مەلەكدىن بۇيۇك مەرتىبە.
دىماغىڭدا گەر بولسا بىر زەررە ھۇش. ئەگەر نەپس غالىپ ئىسە ئەقلدىن،
ئەتا قىلدى ئىنسانغە ھەق ئەقىل نەپس، ئۇنى پەست بىلگىل ئېشەك شەكلدىن.
مەلەك خەيلىغە ئەقلنى قىلدى بەس. ئايا ئەبرىشىمكار ئەقلىڭ كېسىپ.
چۇ ھايۋانغا نەپس ئىلتىپات ئەيلىدى، سىيەرۇي، دىلىڭ تىيرە، دىنىڭ زەئىپ.
بۇ قۇر ئىلە يوق مۇمكىنات ئەيلىدى. يۇزۇڭ رەڭگىنى ئەيلىگىل زەرد رەڭ،
چۇ بولسا بەشەر ئەقل ئىلە مۇتتەپىق، قىزىل ئەيلە كۆز ئەشكىنى بى دەرەڭ.

تاۋاقچىنىڭ سوئالى

تاۋاقچى بۇ ياڭلىغ سۈرۈپ نۇكتەنى، بەسى مېھنەت ئىچرە دىل ئازارلىغ.
دىدى ئىنتىزار ئەتمە مەن خەستەنى. چۇ غەم پەرۋەر ئەتمىش مېنى روزىگار،
سوئالىمغە ئى خىشچى يەتكۇر پايام، جاھاندىن دىلىم خەستە جانىم پاگار.
ھىدايەت مەيىدىن بەر ئىلگىمگە جام. بۇ مېھنەت چېكەردىن ماڭا ياخشىلىق،
جاھان ئىچرە كۆپ تارتتىم زارلىغ، بولۇرمۇ دىگىل ئاقىۋەت ئى رەپىق.

خىشچىنىڭ جاۋابى

تاباقچىغا خىشچى دىدى بۇ خىتاپ، بۇ مېھنەت چېكەردىن يېتەر ياخشىلىق،
كى ئى روزىگار ئىچرە مېھنەت مائاپ. كى مەھشەردە ھەقدىن كەرەم بەخشىلىق.
ساڭا كەلسە دۇنيا مۇشەققەتلىرى، بۇ سۆزنى دىدى بىدىل ئازۇردە تەبئ،
يىتىشسە جاھان رەنج كۆلپەتلىرى. قىلۇر ئەيش جەننەتتە پەژمۇردە تەنئ.
ئەگەر ئۇشبۇ مېھنەتكە رازى ئىسەڭ، بەلەندلىككە ئۆزنى خار ئەيلىمەڭ،
مۇشەققەت بىلە ھەق يولىن ئىزدىسەڭ. پاراغەتكە يول ئۆزنى زار ئەيلىمەڭ.

تاباقچی ئۆزۈڭ ئەيلىسەڭ خار زار، كۆزۈڭ قىل پىيالە دىلىڭنى ساراھ،
بولۇر ئاقىبەت دىلغا جۇشش باھار. قىزىت خۇمدانى دىلنى ۋەقتى ساباھ.

شالگەر، ساغرىچىلارنىڭ سوئالى

دىدى خىشچىغە شالگەر، ساغرىچى، كىشى باشىغە گەر ھاۋادىس يېتەر،
كى ئى دۇست دەرگاھىغە بارغۇچى. ئۇنى قايسى تەدبىر بىلە رەد ئېتەر.
بايان ئەيلە ئالەمدە ئى راھبەر، ھاۋادىسقا بارمۇ ئىلاج ئەيلىمەك،
ھاۋادىس ئوقىغە بولۇرمۇ سىپەر. بايان ئەيلە تەدبىرنى نەيلىمەك.

خىشچىنىڭ جاۋابى

دىدى خىشچى شالگەرگە مۇنداغ كالام، سۆكۈت ئەيلىگىل ئابرۇي كەتمىگەي.
كىئى ھىرزەگۇ، دىل سىيەھ، پىكرى خام. مەسەلدۇر «تىلىڭ يىغ تىشىڭ سۇنمىسۇن،
ئىشت بۇ سوئالىڭغە ئەيلەي جاۋاپ، خالايىق تەمەسخور قىلىپ كۈلمىسۇن».
سۆزۈمنى ئىشتكەي داغى پىرۇ شاپ. مەسەلدۇركى «تىل يۈگرۈقى باشغەدۇر،
ھاۋادىس ئىلاجىن ئەگەر ئىزدىسەڭ، ئاياغ يۈگرۈقى بىل سەبەپ ئاشقادۇر».
زابانىڭ داراز ئەيلىمە قىل دەرەڭ. ئايا ساغرىچى شالگەر بول خۇمۇش،
ھاۋادىسقا بائىس دۇرۇر سۆزلىمەك، مەي ئىچكىل كىدەھر ئىچرەبول تەركى ھۇش.
سەبەپتۇر زابانىڭ داراز ئەيلىمەك. يۇزۈڭ چەرمىنى دەرددىن قىل خاراش،
دىسەڭكىم ھاۋادىس ئوقى تەگمىگەي، دىلىڭ دۇردىنى نالەدىن قىل تاراش.

كىمسەنچى ۋە سىرچىلارنىڭ سوئالى

يەنە خىشچىدىن سوردى كىمسەنچىلەر، نەچۈكدۇر بايان قىل كەرەم مەئىنسن،
سوئال ئەيلىدى بىر تەرەپ سىرچىلار. دىلىم بىرلە ئەيلەي ئۇنىڭ سەئىيسن.
دىدى بىزگە بول دەھر ئارا جان پاناھ، ئادا ئەيلە بىزگە كەرەم ۋەسپىنى.
سوئالىم بايان ئەت بولاي ئۇزرەخۋاھ. بايان ئەيلە بىزگە ساخا كەسپىنى.

خىشچىنىڭ جاۋابى

دىدى خىشچى كىمسەنچىگە بۇ بايان، ئەتا ئەيلە «مۇپلىسقە» دىنارلار،
كى ئى ھەسرەت ئىچرە بەسى يىغلاغان. ئىبادەتتە خۇش ئەيلە بىمارلار.
كېرەم ۋەسپىنى سەر بىسەر ئاڭلىغىل، تەرىق ئۇزرە ئەئىماغە بول دەستىگىر،
كېرەم ئەيلىمەككە بىلىڭ باغلىغىل. داغى يولدىن ئازغانغا بولغىل بېشىر.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئۆزۈڭ ناتاۋانلارغا بول ناتاۋان،
تەلەتتۇپ بىلە شاد قىل غەم نىشان.
بۇ مەزكۇرلارنى بىل مۇھتەرەم،
دىدىكسم كېرەمدۇر، كېرەمدۇر، كېرەم.

ئىشت سىرچى كىمسەنچى ئولدۇر كېرەم،
جانىڭنى نىسار ئەيلىسەڭ ئۇشبۇ دەم.
دىلىڭ تەختەسىن زۇھددىن قەلىپەقىل،
كۆزۈڭ ياشى ياغى بىلە سىرلىغىل.

بورىياچىنىڭ سوئالى

سوراپ بورىياچى بۇ ياڭلىغ سوئال،
كىڭى خىشچى، دۇنيادا كۆڭلۈم مالال.
نەدىن يوق بۇ دەھر ئىچرە ئاسايىشىم؟
ھەمىشە نەدىن غەمگە ئالايىشىم؟

كۆڭۈل تىنمىدى دەھر ئارا سائىتى،
كى ھىچ نەرسەدىن تاپمىدىم راھىتى.
نەدىن يوق بۇ دەھر ئىچرە ھەرگىز ئامان،
نەدىن يوقكى ئاسايىشدىن نىشان؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

جاۋاپ ئەيلىدى خىشچى بۇ تۇر ئىلە،
كىڭى ئۆمرۈڭ ئۆتكەن بەسى جەۋر ئىلە.
بۇ دەھرە ئىچرە كۆڭلۈم تىلەپ ئابرۇ،
دىلىڭ ئىچرەدۇر نەۋئەنى ئارزۇ.

كۆڭۈل ئىچرە يۈز نەۋئى سەۋدادۇرۇر،
خىيالىڭدا يۈزمىڭ تەمەننا دۇرۇر.
بۇ ياڭلىغ دىلىڭ چەكسە دۇنيا غېمى،
بولۇپسەن ئۆز ئاسايىشىڭ دۇشمنى.

سەرتاراشنىڭ سوئالى

سوراغ ئەيلىدى خىشچىدىن سەرتاراش،
كىڭى راھبەر قىل سوئالىمنى پاش.
بايان ئەيلە ئەپزەلمۇ بىدارلىغ،
ۋەيا ئۇيقۇ خۇشراقمۇ قىل يارلىغ.

بىلىندۇر ماڭا سەربەسەر ۋەقتى خۇاپ،
بۇ بىدارلىغ ۋەسپىدىن بەر جاۋاپ.
جاھان ئىچرە بىدارلىغ ياخشىمۇ؟
ۋەيا خۇاپ بىمارلىغ ياخشىمۇ؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

نادا ئەيلىدى خىشچى ئى سەرتاراش،
ئېقىتقىل نادامەتتە سەيلا بى ياش،
كۆزۈڭ بولسا بىدار كۆڭلۈڭدە خۇاپ،
نە بىدارلىغ ئانداغ كۆزۈڭگە تۇراپ.
دىلىڭ چەشمى غەلپەتدە ھۇشيار ئىمەس،
كۆزۈڭ ئاچماغىڭ ئاڭلا بىدار ئىمەس.
دىلىڭ چەشمى بىدار ئىسە كۆزدە خۇاپ،

زەھى دىل، زەھى چەشم «ھۇسنۇلمائاپ».
ئەگەر ئىزدىسەڭ ئەسلى بىدارلىغ،
دىلىڭ چەشمنى ئەيلە ھۇشيارلىغ.
بۇ كۆز رەۋشەن بولماقتا بولما پىرىپ،
دىلىڭ چەشمنى كۆزلە سەن ئى غېرىپ.
غېرىبا كۆزۈڭ يۇم دىلىڭ چەشمىن ئاچ،
بۇ كۆزدىن نادامەت بىلە ئەشك ساچ.

دىلىڭ چەشمىن ئاچماقتا قىلساڭ ھەۋەس، كۆزۈڭ يۇم، دىلىڭ ئاچقىل ئى سەرتاراش،
بۇ كۆز ياشى تۆكمەك ئېرۇر ئۇشبۇ بەس. ۋاساۋۇسنى دىل باشىدىن قىل فاراش.

كۆنچىنىڭ سوئالى

سوئال ئەتتى كۆنچى ياقا چاك ئېتىپ، گۈناھكارلارنىڭ خاساراتىنى.
پىغان ئەيلەبان كۆزنى نەمناك ئېتىپ. نىچۈك قوپقىمىز ئول كۈنى قەبرىدىن،
دىدى بىزگە يەتكۈر بۇ ياڭلىغ پايام، ئۆزۈمگە ئۆزۈم ئەيلىگەن جەبرىدىن.
نىچۈك ھەشرى ئارا ئەيلىگۈمدۇر قىيام. چىقارمىزمۇ گۆردىن بۇ سۈرەت بىلە،
بايان ئەت قىيامەت ئالاماتىنى، قوپارمىزمۇ بەد شەكىل ھەيئەت بىلە؟

خىشچىنىڭ جاۋابى

بايان ئەتتى خىشچى بەسى دەرد بىلە، چىقار گۆردىن خوكدەك قەھر ئارا.
تۆكۈپ ياشنى ئاھۇ پۇر دەرد بىلە. ئەگەر غالىپ ئولسا غەزەپ شەۋكىتى،
دىدى ئاڭلا مەھشەر سۆزىن ئەي غېرىپ، چىقار ھەشر، شىردەك ھەيئىتى.
بۇ مەككار دۇنياغا بولما پېرىپ. بۇ دۇنيادا كىبر ئولسام مەھشەردە خار،
چىقار گۆردىن ئول كۈنى ھەر كىشى، چىقار ئاندا ھەسرەت ئوتىدىن شارار.
يوق ئەرمىش بىرى بىرلە بىرىنىڭ ئىشى. تاۋازۇلۇق بولسا بولۇر سەر بەلەند،
چىقار بەزى گۆردىن بەشەر شەكلىدە، تەكەببۇرلۇق بولسا بولۇر شەرم مەند.
بىرى خوكدەك بىرسى خەر شەكلىدە، تەمەدىن بولۇر ئەژدەرھايى دەمان،
بىرى باش كۆتەرگەي مالائىك سۈپەت، ھەسەددىن بولۇر مار ياڭلىغ چايان.
چىقارغاي بىرى باشىنى سەگ سۈپەت. بۇ دۇنيا ئارا ئىزدىگەن مال جاھ،
قەيۇ ۋەسپى غالىپ ئىسە كىمسەنىڭ، چېكەر روزى مەھشەردە كۆپ ئاھ ـ ئاھ.
چىقار قەبرىدىن ئول سۈپەتدە بىلىڭ. بۇ دۇنيادا پەقر ئىختىيار ئەيلىگەن،
بۇ ئالەمدە قايداغ ئىسە سۈرىتى، قىيامەتدە بولغاي ماقامى بەلەند.
چىقار گۆردىن ئول سۈپەت سۈرىتى. ئايا كۆنچى دىل گۈشىنى قىل كۈشاد،
ئەگەر ئەقلى غالىپ چىقار ياردەك، جاھان رەختىنى ئاھدىن قىل ساۋاد.
ۋەگەر نەپىس غالىپ چىقار ماردەك. قۇلاغىڭنى ئالەمگە قىل ساغرىغۇ،
كىشى ھىرسى غالىپ ئىسە دەھر ئارا، دىماغىڭنى تۈت دەھرىدىن ئالىە بۇ.

شائىر غەرىبنىڭ ئۆز ـ ئۆزىگە خىتابى

غېرىبى سۆزۈڭنى تامام ئەيلىگىل، بۇ بەش كۈنلۈك ئالەمدە يوقتۇر باقا،
كى ۋەيرانە گۈنجىن ماقام ئەيلىگىل. بۇ ئۆمرۈڭنى بىلگىل بەسى بىۋاپا.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازىلار ئامبىرى

جاھان شۇغلى گەردىغە سىلكى ئىتەك،
بۇ دەھر ئىچرە ئەسرۇ خاتاكارمەن،
خۇدادىن گۇناھىڭنى قىلغىل تىلەك.
ئۆزۈمدىن ئۆزۈمگە جاپاكارمەن.

ئىلىم مەئرىپەت بوستانىدا ھۈنەرۋەنلەرنى توغرا يولغا تەكلىپ قىلماق، بەلكى زامان ئەھلىنىڭ بىر - بىرىنى كۆرەلمەي ئاچكۆزلۈك، ھەسەتخورلۇقدىن چىرىپ كەتكەن مىڭىسىنى مەئرىپەت گۈلباغچەسىنىڭ خوش پۇرىغى بىلەن خۇشپۇراق قىلماق ۋە ھەممە-كىشىنى توغرا يولغا تەرغىپ قىلماق ۋە ئەسلى مەقسىدىگە يەتكۈزمەك

ئايا كاسىبا ئىزدىسەڭ راھى ھەق،
كىشى قىلسا ھەر ھىرپەنى ئىختىيار،
شەرىئەت ئېلى بىرلە بول ھەم سەبەق.
كېرەك شەرئى ھۆكمىنى قىلغاي شۇئار.
ئەگەر ئىزدىسەڭ بۇيى ھەقدىن نېسىم،
ئەگەر كىمسە كىم شەرئىسىز كەسىپ ئېتەر،
بۇ دەھر ئىچرە بول شەرئى ئارا مۇستەقىم.
ئۇنى مەئىسىيەت ئەھلىدىن بىل بەتەر.
شەرىئەتنى بىل ئالەم ئىچرە چىراغ،
«غېرىبى» غە كۆرسەت شەرىئەت يولىن،
ئۇنىڭ بىرلە مەقسەتكە تاپقۇڭ سوراغ.
كۆزۈم خىرە «يا ئەرھەمەررا راھىمىن».

بۇ، كىتابى غېرىبىنى تاماملىماق ۋە زوھورىدىن ھاكىم مەدھىدە بىرنەچچە سۆز سۆزلىمەك ۋە بۇ كىتاپنى يېزىشنىڭ سەۋىۋىنى ئەيتماق ۋە تارىخىن بايان ئەيلىمەك ۋە شائىر غېرىبى غېرىبلىق بۇلۇڭىدا ئولتۇرۇپ، سۆز گەۋھەرلىرىدىن شېئىر تىزىقىغا تىزماق ۋە ئۆز خاتالىقلىرىغە ئۈزرە ئەپۇ سورىماق

چۈكاشىغەر ئارا بار ئىدى ئەسرى شاھ،
بارى ھىرپەگەر سۆزلىرىدىن قىل تامام،
دىلى ئىچرە مەرغۇپ ئىمەس قەسرى جاھ.
كى نەزم ئەيلىگىل ئاڭلىسۇن خاسۇ - ئام.
ئۆزى كاشىغەر شاھى شانى ئۇلۇغ،
داغى ئەيلىگىل بىرنەچە مەئرىپەت،
ئۆلۈم خەۋپىدىن كۆڭلى ئەردى سۇنۇغ.
شەرىئەت بايانىنى ھەم زاھىر ئەت.
زوھورىدىن ئىسمى باشى ئۈزرە تاج،
جاھان ئەھلى مەككارلىق قىلمىسۇن،
زامانىدا ئەردى شەرىئەت راۋاج.
ھۈنەر ئىچرە غەددارلىق قىلمىسۇن.
جاھان ئىچرە كۆرگەن بەسى سەرگۈزەشت،
ھارا ۋە مەنىيەتنى تەرك ئەيلىسۇن،
جاھاننىڭ بىناسىنى كۆرگەن شىكەست.
ھەمىشە شەرىئەت يولىن ئىزدىسۇن.
بار ئەردىم مەن چۇغزە ۋەيران نېشىن،
سۆزۈڭ ئاڭلىبان ھىرپەگەرلەر بارى،
ھەمىشە ئۇلۇم ئەھلىگە ھەمنېشىن.
قەدەم قويماغاي شەرئىدىن تاشقىرى.
ئۇلۇم ئەھلىگە كەپىش بەردار ئىدىم،
بۇ ياڭلىغ ماڭا ھۆكمى قىلدى ئەمىر،
جاھان ئەھلىدىن ئەسرۇ بىزار ئىدىم.
بېرىپ كۆرسىتىپ سۆزنى گوياكى پىر.
جاھان ئىچرە غۇربەتتە ھالىم تەئەب،
ئىشىتتىم بارى ئەمرى پەرمانلىرىن،
ئىدى تۇردى ئىسمىم «غېرىبى» لەقەب.
بايان ئەيلىدىم بارچە ئايغانلىرىن.
دىدى تەئلىپ ئەتكىل بۇ ياڭلىغ كىتاپ،
جاھان ئىچرە بولغاي كىتابى ئېجىب،
خالايىق دىماغىغە يەتكۈر گۇلاپ.
ئاڭا ئىسىم قويدۇم «كىتابى غېرىب».

چۇ تارىخغە ئەيلەر ئەرسەڭ رەجۇئ،
غېرىب ئۈستىگە ئەيلەدى «مە» تولۇئ.
«غېرىب» ئىلە «مە» نى ھىساپ ئەيلىگىل،
مىڭ ئىككى يۈز ئەللىك داغى يەتتە بىل.

زامان ئەھلى گەر كۆرسىڭىز بۇ كىتاپ،
بىناگاھ خاتا بولسا ئەيلەڭ ساۋاپ.
خاتا كۆرسىڭىز ئەيلىمەڭ بىزگە تەئن،
ياساڭ ئانى كۆپ قىلماڭىز بىزگە لەئن.

لۇغەت

ئا

ئافەرىد (ئافرىدە) — يارىتىش، پەيدا قىلىش
ئالى نەژاد — يۇقۇرى نەسەپلىك
ئاھەڭگەر — تۆمۈرچى
ئارازىل — يامان، پەسكەش ئادەملەر
ئاسىيا — تۈگمەن
ئابى راۋان — ئېقىن سۇ
ئاھەن — تۆمۈر
ئايارۇستائى — ئەي سەھرالىق
ئاشىيان — قۇش چاڭگىسى، ئۇۋا
ئالەمى — ئالەمنى
ئازۇردە تەبىئ — كۆڭلى ئازارلانغان
ئالايىش — ئارىلاشماق، بۇلغانماق

ئە

ئەسر شاھ — زاماننىڭ پادىشاھى
ئەژدەھايى دەمان — دەم تارتقۇچى ئەجدىھار
ئەدەم — يوقلۇق، يوقىلىش
ئەزمى راھ — يولغا چىقىش، يۈرۈش
ئەقلى ئۇقبا — ئاخىرەت كۈنلىرىنى ياد ئىتىپ ئىبادەت قىلغۇچىلار
ئەسىزۇ — كۆپ، بەك، ئىنتايىن
ئەھلى راز — تەڭرى بىلەن سىرداشقۇچىلار
ئەلۋەدائ — خوشلاشماق، ئايرىلىشماق
ئەخەسسۇلئەخەس — پەستىنىمۇ پەس
ئەشرەپىنناس — خەلقنىڭ ئۇلۇغى، ياخشى ئادەم
ئەنھار — ئېرىق ـ ئۆستەڭ، دەريا ـ كاناللار

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

ئەمرۇد — ئاموت، نەشپۈت
ئەتۈارى — قىلىقلىرى، ئەخلاقى، ئۇسلۇبى
ئەكل — يىمەك
ئەرەق — پار، ھاراق
ئەيش جامى — خۇشاللىق شارابى
ئەبلەھ — ئەقلى يوق، ئەخمەق، نادان
ئەبرىشم — يىپەك، مەشۇت
ئەرمۇغان — تۆھپە، ھەدىيە
ئەشكى بار — ياش تۆككۈچى، يىغلىغۇچى
ئەشرەپى — ئۇلۇغى
ئەئلا تەرىق — ئۇستۇن، توغرى يول
ئەقلىك كېسىپ — ئەقلىك قارا، قارائغۇ

ئى

ئىننەمەئەل ئۇسرىيۇسرا — ھەرقانداق قىينىچىلىقتىن كېيىن ئەلۋەتتە ئاسانچىلىق بار
ئىختىلات — ئارىلىشىش، بىرگە بولۇش
ئىسانەبى — ئەيسا پەيغەمبەر
ئىنس — ئىنسان
ئىشرەت ناۋا — راھەت-پاراغەت بىلەن شۇغۇللانغۇچى
ئىستقامەت — ئىش-ھەركەتتە مۇقىم، مۇستەھكەم تۇرماق
ئىيادەت — ئاغرىق كىشىلەرنى يوقلىماق
ئىسناد — يۆلەنمەك، تايانماق
ئۇسسات — گۇناھكارلار
ئۇشتەگەر — چۇتارچى، ماتانى يۇيۇپ، ئاقارتىپ تەييارلىغۇچى ئۇستا

ب

بىۋە — تۇل خوتۇن
بەد ناماي — يامان قىياپەتلىك، يامان كۆرۈنۈشلۈك
بۇ تەرىق — بۇ يول
بەقەر — كالا
بىنقاب — پەردىسىز، ھىجاپسىز (ئوچۇق)
بەدگۇيلۇق — يامان سۆزلۈك، چېقىمچى، غەيۋەتچى

بەھرە — نېسىۋە، ئۈلۈش
بەھر — دېڭىز
بىكام — مەخسەتسىز
بەئىد — يىراق
بەستە — بەنت بولماق، باغلىنىپ قالماق
بۇخارات — گاز، ماگما
بەدكار — يامان ھەركەتلىك
بىقەسەب — بەقەسەم
بەيئى — سېتىۋالماق
باياز — ① ئاق، ② توپلام
بۇغز — غەزەپ، ئاداۋەت

پ

پاقا ئەسلى — كەمبىغەللەر
پەرزانە — ئۇلۇغ
پىران — ئۇستازلار
پاسادىڭ — يامان قىلمىشلىرىڭ
پەيرېۋى — ئەگەشكۈچىسى، ئارقىدىن كەلگۈچى
پېئل بەد — يامان قىلىق، گۇنا
پۇشىش — يېپىنچى، كىيىم
پاكى — ئۇستۇرا
پارسا — تەقۋادار، خۇداگۇي كىشى
پىرۇشاب — قېرى ۋە ياشلار
پەخىش — يەنجىمەك، چاقماق، يەڭمەك
پەيكان — ئوق، ئوقيا باشىغى
پەسانە — ھىكايە، ئەپسانە
پاقا — تۈگمەننىڭ ئۈستۈن تېشىنى ئايلاندۇرغۇچى ياپىلاق تۆمۈر
پەشمىنە — ژۇڭ چاپان، كىگىز چاپان
پەرەھناك — خۇشال
پەرىب — ئالدىماق، ھىلە قىلماق
پۇتۇھ — ئېچىلىش، ئازاتلىق
پاراز — ئۈستۈن، ئىگىز
پۇردەرد — دەرت ـ ئەلەمگە تولغان
پۇنبە — پاختا
پاجىر — گۇناھكار

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولياز ئىلار ئامبىرى

پۇتۇر — تۇقسان

ت

تەئەب — جەۋر - جاپا، قىيىنچىلىق
تاۋازۇ — كىچىك پىئىللىق، كەمتەرلىك
تاھىر — پاك، گۇناسىز ئادەم
تاب بەر — قىزىت، تاۋلا
تەركى خاب — ئۇيقۇنى تاشلىماق، ئۇخلىماسلىق
تەشنەكام — ئۇسسۇز، ئاچ
تار - پۇد — تۆمۇر، پەي، ژىپ
تاباھ — خاراپ، ۋەيران
تەرەبناك — خۇشاللىق
تەلقىن — ئىلھام بەرمەك، ئوقۇپ تۇرۇپ ئۆگەتمەك
تۇراب — تۇپراق، توپا
تەمەننا — ئۇمىت، ئارزۇ، تىلەك
تابلىق — قىزىتىش، قىزىتىش، بورۇق
تىشە — كەكە
تەبەر — پالتا، پالتىغا ئوخشاش جەڭ قۇرالى
تورى — ئۇسلۇبى
تۇتقاي كەمىن — ماراپ تۇرماق
تۇكۇز — تۇز
تەپەك — ئات ئىگىرىدىكى ئۇزەڭگىنىڭ ئاستىغا بېكىتىلگەن چەم، كۆن
تۇپەك — مىلتىق
تار - تار — تال - تال يىپ
تەكەللۇم — سۆزلىمەك
تۇججار — تىجارەتچىلەر، سودىگەرلەر
تەقەددۇم — ئىلگىرىلىمەك، پىشقەدەم، ئالدىنقىلار
تەغەننى — ئۆزىنى ھاجەتسىز تۇتماق، تەمە قىلماسلىق
گۇڭگى لال — گاچا، سۆزلىيەلمەسلىك
تەمەسخۇر — مەسخىرە قىلىش

س

سىير — توقلۇق، توق

ساهب هۇنەر — هۇنەر ئىگىسى
سالاهىك — ياخشى ئىشلىرىك
سەقىپ — ئۆيىنىك نۇرۇسى، ئۆگزە
سەنەد — تاياڭچ، شاهادەتنامە
سىم — كۈمۈش
سەرراج — ئاتنىك ئىگەر-جابدۇقلىرىنى تىككۈچى ئۇستا
سىب — ئالما
سەختيان — چەم، خام قەيىش
سەلاسۇل — زەنجىر، بىنا ئالدىغا ياسالغان توقۇلما پەنجىرە
ساغەر — مەي، شاراپ
ستايىش — تەشەككۈر ئېيتىپ ماختىماق
سەهەل — يېنىك، ئاسان، ئۇزە
سوزەن — يۇكنە
ساتۇن — سېپى ئۇزۇن، پالتىغا ئوخشايدىغان جەك قۇرالى
ساهىب ئەلەم — بايراقدار، بايراق ئىگىسى
ساراھ — شاراپ، مەي پىيالىسى
سەرگەران — بېشى ئايلانماق، مەس
سەپى — ساپ، پاك ئادەم
سۇبۇتى — ئىسپاتى، مۇستەهكەملىگى
سىياھ — قارا
سەغىرە — كىچىك
ساۋاب — توغرى، ھەقىقى
ساۋاب — ئەجر، مۇكاپات
سەربەلەند — بېشى ئۇستۇن، مەرتىۋىسى يۇقۇرى
سۇپەر — قالقان
سەگ — ئىت

ج

جانىم پاكار — جېنىم يارىدار
جاء — مەنسەپ، ئابرۇي
جاناد — جانسىز شەيئىلەر
جاهان سۇدى — جاهانىنىڭ پايدىسى
جۇرمكەش — گۇناهكار، پاسىق
جان سپار — جېنىنى-بېغىشلىغۇچى، پىدايى

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولياز ئىلار ئامبىرى

جامەدۇز — كىيىم تىككۈچى
جەھلى جامى تۇش ئەيلىمەك — نادانلىق، بىلىمسىزلىك شارابىنى ئىچمەك
جەرەس — قوڭغۇراق
جابىجا — ئۆز ئورنىدا
چەشمى نەمناك — كۆزى ياشلىق

ھ

ھىجاپ — پەردە، يېپىنچا، كىيىم
ھىمار — ئىشەك
ھىزۇم — ئوتۇن
ھىرفەگەر — ھۈنەرۋەن، ئۇستا
ھەدداد — تۆمۈرچى
ھەزرىتى ئەبۇلبەشەر — ئىنسانلارنىڭ ئاتىسى ئادەم پەيغەمبەر
ھەمچۇجەم — پادىشا جەمشىتكە ئوخشاش
ھەشرئارا — قىيامەت كۈنى مەھشەرگاھدا
ھۆسنۈلمەئاب — گۈزەل خىسلەتلىك، ئاقۇڭتى ياخشى

خ

خاسارات — زىيانلار، زىيانغا ئۇچراشلار
خەر — ئېشەك
خۇك — تۇڭگۇز
خىرام — نازلىنىپ ماڭماق
خەللاقى پەرد — يىگانە، ياراتقۇچى تەڭرى
خۇسىيە قەتئ ئەيلىمەك — خەتنە قىلماق
خانى جۇد — ساخاۋەت داستىخىنى
خۇروش — ئاۋاز چىقارماق
خەرراس — تۆت ئاياقلىق ھايۋانلار
خۇشە — زىرائەت، بۇغداي باشىغى
خىيالى مەھال — بىھۇدە، مۇمكىن بولمايدىغان خىيال
خاب — ئۇيقۇ
خەلخال — ئاياللارنىڭ قوڭغۇراقلىق پۇت ھالقىسى
ل — مەك، ئۇزۇك، بىلەيزۈكلەرنىڭ كۆزى
خۇد پەرەست — ئۆزىنى ئۇستۇن تۇتقۇچى، ئۆزىنى ماختىغۇچى

خۇلد — جەننەتلەرنىڭ بىرى
خانەدۇز — ئۆي ئوغرىسى
خۇم — كۆپ
خەربۇزە — قوغۇن

د

دىلسىيەھ — كۆڭلى قارا
دەي — قىش، سوغاق پەسىل
دار — ھويلا، قورا، ئۆي، لاگىر
دىۋار — تام
دىلئەفگار — كۆڭلى يارا، دەرتمەن
دىماغ — مىڭە
دىلدار — كۆڭۈلنى ئالغۇچى، سۆيۈملۈك
دىباغەت — ھايۋان تېرىلىرىنى ئاشلىماق
دىلتەڭ — كۆڭلى قىسىلماق، خاپا بولماق
دارۇلقارار — تۇرار ماكان، قىيامەت كۈنى
دانەرىز — دىخان (ئۇرۇق چاچقۇچى)
دىل چەشمى — كۆڭۈل كۆزى
دىلخاراش — دىلنى تاتىلماق
دەي — لاچىن، قارچۇغىلارنى چاقىرىش ئاۋازى

ز

زەرد رەڭ — سېرىق رەڭلىك
زەبانى داراز — تىلى ئۇزۇن، سۆزمەن، ناتىق
زاد راھ — يول خىراجىتى، يول ئۇزۇغى
زىن — ئات ئىگىرى
زىلچە باپ — زىلچە ـ گىلەم توقۇغۇچى ئۇستا
زۇلم گىردار — زالىملىق قىلغۇچى، زالىم
زۇبدە — تاللانغان، ياخشى
زەيتاب — قوي، ئۆچكىنىڭ تېرە، ئۆچەيلىرىدىن زەي، تار ياسىغۇچى ئۇ ـ تا
زاراپەت — دانالىق، ھوشيارلىق
زۇئىپ — ئاجىزلىق، بىچارىلىق، كېسەللىك
زىكرىگۇ — تەڭرىنى ياد ئەتكۈچى

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

زەنانلار — خاتۇنلار
زىمىندا — مەزمۇندا
زىندەلىك — تىرىكلىك
زۇلكىرام — ئىززەت ئىگىسى، ئىززەتكە سازاۋەر
زەنبۇرەك — زەمبىرەك، توپ

د

رەببۇلجەلىل — ئۇلۇغ تەڭرى
رەدۇ بەدەل — بىر-بىرىنىڭ پىكرىنى رەت قىلىپ تالاشماق
رۇز، رەۋز — كۈن، كۈندۈز
رىندى — دىن ۋە شەرىئەت ئىشلىرىنى (مەسىلىلىرىنى) بىلىپ تۇرۇپ ئىنكار قىلغۇچى
رىشتە — تومۇر، يىلتىز، يېپ
رەھمانى — تەڭرىگە مەنسۇپ ئىش، تەڭرىنىڭ ھۆكمى
رەۋغەن — ياغ
رەۋا — مۇۋاپىق، سازاۋەر، دۇرۇس، توغرى
راھەت قەرىب — راھەتكە يېقىن
رۇدە — ئۇچەي
راھى — ھەقنىڭ يولى، توغرى يول

ش

شەرم مەند — شەرمەندە، رەسۋا
شەۋكەت — ھەيۋەت
شايەد — ئۈمىت، ئەگەر...،
شىكاپ — ئوچۇق، ئېچىلىش، كامار
شاب — ياش، يېگىت
شاقاۋەت — بەد بەخت، يامانلىق
شەقى — بەختسىز، بەدبەخت
شەلغەم — چامغۇر
شالگەر — قوي، ئۆچكە، كالا تېرىلىرىنى رەڭلىگۈچى ئۇستا
شەرر — يامانلىق، يامان
شەست — ئوقيا كامانى، ئوقيا ئوقى
شىيىس — ئادەم پەيغەمبەرنىڭ ئوغلى

شەمئىدان — چىراغ، چىراغ پايە

غ

غارەت — تالاڭ - تاراج قىلماق، بۇلماق
غۇلام — ئوغۇل، خىزمەتكار، قۇل
غەنەم — قوي
غەنەم لەھمى — قوي گۆشى
غافىل — ئاقىۋەتنى ئويلىمايدىغان، ئۆز زاتىنى بىلىمەيدىغان ئادەم

ق

قەلىيەقىل — قەلبىڭنى ئاقارتقىن!
قارۇن — تارىختا بەنى ـ ئىسرائىل (يەھۇدى) ئارىسىدا ئۆتكەن بىر بېخىل باي
قوماش — مال - مۇلۈك، ئۆي جاھازىلىرى
قالىن — تويلۇق، مۇكاپات
قىل ساۋاد — قارا قىلغىن
قەسرى جاھ — ساراي، ئوردا، مەنسەپ
قانائ — قانائەتچان، قانائەت قىلغۇچى
قەلب كەش — يالغان نەرسىلەرگە سىر بېرىپ ئالدىغۇچى
قۇرباب — قۇر توقۇغۇچى
قىر — قاراماي، مۇم

ك

كوبىكۇ — كوچىمۇ - كوچا، مەھەللىمۇ - مەھەللە
كىشىت — كېمە
كىمسەن — ئالتۇن، كۈمۈش سۆيى بىلەن رەڭ بېرىلگەن گۈللۈك خۇرۇم
كۆھى قاپ — يەر شارىنى ئىھاتە قىلىپ تۇرغان تاغ ياكى «ق» ھەرپى شەكلىدىكى تاغ
كەزمى غەيز — غەزەپ ۋە ئاچچىغىنى يۇتماق
كەبىرە — چوڭ
كىسە — يانچۇق، خالتا، قاپچۇق
كەمايەنبەغى — ھاجەت بولغاندەك، لازىم بولغاندەك

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

كۆنتاپ بەر — قىزىتىپ سوققىن

گ

گۈلاب — قىزىلگۈل سۈيى
گىرىيەساز — يىغلىغۇچى
گۈشۈارە — قۇلاققا سالىدىغان زىرە، سىرغا
گىل — لاي
گازاب — يالغان

ل

لەھەد — قەۋرە، گۆر
لەھزە — بىر دەم، ھايت ـ ھۈيت دېگىچە
لۇجام — يۈگەن
لەتاپەت — مۇلايىملىق، نازۇكلۇق
لال — سۆزلىيەلمەسلىك، تىلى تۇتۇلۇپ قېلىش

م

مار — ئىلان
مۇمكىنات — مەخلۇقات، ئالەم
مۇفلىس — يوقسۇل، كەمبەغەل
مەستى خاب — ئۇيقۇ مەسلىگى
مۇتتەقى — تەقۋادار، پەرھىزكار ئادەم
مۇغەننى — نەغمىچى، سازەندە، مۇزىكانت
مۇرتەدىل — دىلى ئۆلۈك ئادەم
مەزرەئ — دېخانچىلىق مەيدانى، ئېتىزلار
مۇبارەك خىسال — ياخشى خىسلەتلىك ئادەم
مەرغۇب — يېقىملىق، قىزىقارلىق
مەنىيەت — مەنىۋىلىك قىلماق، تەكەببۇرلۇق
مۇئەززەم — بۆيۈك، ئۇلۇق
مۇستەقىم — توغرا، مەھكەم، مۇقىم
مۇھەققەق — ھەقىقىتىگە چىققان ئىش، نەرسە
مەئدۇم — يوقۇتۇلغۇچى، يوقالغان

مالائىك نەمۇدار — پەرىشتە سۈپەت
مەئىسىيەت — گۇنا، جىنايەت
مىقراز — قايچا
مىساق — ئەھدە، توختام، مىساق كۆنى
مەخلۇت — ئارىلاشما نەرسە
مەسقەل — مىتال بۇيۇملارنى پاقىراق قىلىش ئەسۋابى
مىئمارلىق — بىناكار، ئىنژېنىر
مۇئەننەس — ئايال
مۇر — چۈمۈلە
موينە ئىلمى — مويىچىلىق، جۇڭچىلىق ھۈنىرى

ن

نەۋخاستە — ئۆسمۈر، ياش بالا
ناۋال — ئېرىشمەك، بەھرىمەن بولماق
ناۋادان — سۇ ئاقىدىغان نو
نەججار — ياغاچچى ئۇستا
نىگىن — ئۈزۈك
نەمەدمان — كىگىز چى
نەقىش نىگار — گۈزەل نەقىش، سۈرەت
نەھىس — يامانلىق
نەھسى ئەكبەر — چوڭ يامانلىق
نۇقۇش — تۇرلۇك نەقىشلەر
نۇسر — نۇسرەت، زەپەر، غەلبە
نەدىم — پادىشانىڭ يېقىن سۆھبەتدىشى
ناس — ئادەملەر، خەلقلەر
نۇككات — مەنىلىك، چوڭقۇر سۆزلەر
نەبات — ئۆسۈملۈك، دەرەخ
نۇقرە — كۈمۈش
نەبى — پەيغەمبەر

ۋ

ۋەيران نەشىن — خارابىدە ئولتۇرغۇچى
ۋەيرانەگەنج — ۋەيرانە بۇلۇڭ

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ۋەرەڭ — تەقۋا، ئۆزىنى يامان ئىشلاردىن ساقلىماق
ۋۇھۇش — ۋەھشى ياۋايى ھايۋانلار
ۋەقپ — دىنىي ئورۇنلارغا بېغىشلانغان يەر، مال ـ مۈلۈكلەر
ۋەلى — ۋە لېكىن
ۋەساۋۇس — ۋەسۋەسىلەر، بىھۇدە قۇرۇق خىياللار

ي

يەكرەك — بىر رەڭلىك، بىر خىل
يائەرھەمەرراھىمىن — ئەي، رەھىملىكلەردىنمۇ رەھىملىك تەڭرى!
يەۋمەلجەزا — قىيامەت كۈنى
يەزەكدار — شەھەر قورغانلىرىنى، ئەسكىرى قوشۇنلارنىڭ ئەتراپىنى مۇھاپىزەت قىلغۇچى قىسىم